

Det här är en digital kopia av en bok som har bevarats i generationer på bibliotekens hyllor innan Google omsorgsfullt skannade in den. Det är en del av ett projekt för att göra all världens böcker möjliga att upptäcka på nätet.

Den har överlevt så länge att upphovsrätten har utgått och boken har blivit allmän egendom. En bok i allmän egendom är en bok som aldrig har varit belagd med upphovsrätt eller vars skyddstid har löpt ut. Huruvida en bok har blivit allmän egendom eller inte varierar från land till land. Sådana böcker är portar till det förflutna och representerar ett överflöd av historia, kultur och kunskap som många gånger är svårt att upptäcka.

Markeringar, noteringar och andra marginalanteckningar i den ursprungliga boken finns med i filen. Det är en påminnelse om bokens långa färd från förlaget till ett bibliotek och slutligen till dig.

Riktlinjer för användning

Google är stolt över att digitalisera böcker som har blivit allmän egendom i samarbete med bibliotek och göra dem tillgängliga för alla. Dessa böcker tillhör mänskligheten, och vi förvaltar bara kulturarvet. Men det här arbetet kostar mycket pengar, så för att vi ska kunna fortsätta att tillhandahålla denna resurs, har vi vidtagit åtgärder för att förhindra kommersiella företags missbruk. Vi har bland annat infört tekniska inskränkningar för automatiserade frågor.

Vi ber dig även att:

- Endast använda filerna utan ekonomisk vinning i åtanke
Vi har tagit fram Google boksökning för att det ska användas av enskilda personer, och vi vill att du använder dessa filer för enskilt, ideellt bruk.
- Avstå från automatiska frågor
Skicka inte automatiska frågor av något slag till Googles system. Om du forskar i maskinöversättning, textigenkänning eller andra områden där det är intressant att få tillgång till stora mängder text, ta då kontakt med oss. Vi ser gärna att material som är allmän egendom används för dessa syften och kan kanske hjälpa till om du har ytterligare behov.
- Bibehålla upphovsmärket
Googles "vattenstämpel" som finns i varje fil är nödvändig för att informera allmänheten om det här projektet och att hjälpa dem att hitta ytterligare material på Google boksökning. Ta inte bort den.
- Håll dig på rätt sida om lagen
Oavsett vad du gör ska du komma ihåg att du bär ansvaret för att se till att det du gör är lagligt. Förutsätt inte att en bok har blivit allmän egendom i andra länder bara för att vi tror att den har blivit det för läsare i USA. Huruvida en bok skyddas av upphovsrätt skiljer sig åt från land till land, och vi kan inte ge dig några råd om det är tillåtet att använda en viss bok på ett särskilt sätt. Förutsätt inte att en bok går att använda på vilket sätt som helst var som helst i världen bara för att den dyker upp i Google boksökning. Skadeståndet för upphovsrättsbrott kan vara mycket högt.

Om Google boksökning

Googles mål är att ordna världens information och göra den användbar och tillgänglig överallt. Google boksökning hjälper läsare att upptäcka världens böcker och författare och förläggare att nå nya målgrupper. Du kan söka igenom all text i den här boken på webben på följande länk <http://books.google.com/>

Kuneshwärdet

Den följande Månaderna

Kuneshwärdet.

En Sång till Guds Herrens

Sorgspel.

af Carl Högberg

STOCKHOLM.

Tryckt hos M. M. Ekman, 1835.

15 Högberg 1835.

Runeswårdet

och

Den förste Riddaren.

Sorgspel

af

Karl August Ricander.

Andra Upplagan.

STOCKHOLM.

Tryckt hos A. H. Thomsson, 1835.

På Författarens Förlag.

Öch smälte swärd och hjälm med himmelsk låga.
Swär strid det blef, men tyft, och mer i djupet
Det brusade; men Herrans Ord fick seger.

Ett ord jag skrifwit öfver detta under;
Om Christendomens underliga morgon
Uti mitt fosterland, en bok jag diktat,
Öch lägger neder den wid Dina fötter,
Ord öfver alla ord! Jag wet och känner
Att mina ord inför Dig äro skuggor —
Allt ljus är mörker blott emot Din klarhet. —
Ur inga böcker jag mitt ämne hämtat,
All werldslig sanning har jag här försakat,
Öch endast sökt det andeligen sanna.
En blick mot Dig ingaf mig Ordens mening
Öch dessa bilder, som uti mitt hjerta
Fulldanade, der länge haft sitt tempel,
När de nu tråda fram uti Ditt tempel,
Den wida werlden, båsivande och blyga,
Sjut lif i dem, och låt så några strålar
Utas Din sol beskina dem, att folket
Af deras skådning saligen må fröjdas,
Knäböja inför Dig, och säga: Amen!

Personer.

Konung Olof.

Olof Silfverskägg.

Alrik, hans Son.

Folke Lagman.

Emund Björnsön på Adelsö.

Hulda, hans Dotter.

Huldas Ande.

Ausgarius, Erkebiskop.

Clemens Monitor, Munk från Durholts kloster.

Peregrinus, i Munketåpa.

**Thore, }
Are, } Olofs Barnbarn.**

Orm, en Kämpe.

En Dwinna.

Kämpar i Olofs hof.

Presten i Eriks tempel.

Munkar.

En Kyrkvaktare.

Bönder.

Knektar.

Tiden för handlingen är omkring år 850.

I.

Första Uppträdet.

Björkö.

En trädbewärdt plan i Staden. Till höger en ät-
tekulle, omgifwen af granar: till wenster på en bergs-
höjd ett Kapell, med korsspira på tornhwalfwet. En
gångstig leder dit. Eldurs boning ej långt från stran-
den af Mälaren. Bryggan mellan Adelsö och Björkö
i bakgrunden, der äfwen en uddig, grönskande kust af
Adelsö synes. Längst bort Soisgårdens tinnar, upp-
lyste af astoneket.

Solen går ned.

Ett Drakfleck seglar förbi med stilla fart. På
bäckat sjunger en Wiking med ljudande stämma:

God natt! God natt!

Du Drottning i gyllene skrud!

Du strålande Wikingabrud!

Nog ser jag, du förjer och gråter;

Men gråt ej! wi träffas ju åter.

Fast natten i Norden är lång,

Så blir det wäl morgon en gång.

D wor jag som du
Så nära den önskade strand,
Det nya, lycksaliga land!
Fort, Drake! på böljorna ila,
Snart slipper du mig och får hvila.
På hafvet, på jorden är strid;
I jorden får Wifingen frid.

Jag ropar på storm:
Fort will jag på hafvet framgå;
Men toft ligger stormen ändå.
Förr dref han med kraft mina segel,
Nu ser han sig hellre i spegel,
Och smeker med jollrande wind
Den slårdsfulla Sjöjungfruns kind.

Sol! ensam som du
Jag far på den högblåa våg
I stilla, högtideligt tåg;
Du hvilar hos fränderna dina;
Men hån äro fosterbröder mina:
Ej äger jag bror eller far —
Mitt swärd är det enda jag har.

En aften som Du,
I gullklara rustningen klädd,
Sag slumrar å blodbröden bädd.
Du reban ditt anlete böljer:
Sag sakta i spåren dig följer.
Du glänfande Drottning, far wål!
Far roligt, far stilla, far wål!

Steyppet försvinner småningom med Solen. Rösterna bortliuder.
Klockan ringer i Kapellet.

Olbur. (utanför sin bönstuga på
en gråsbänk, slipande sitt
svärd.)

Jag känner wål det sköna Wikinglifwet,
Dch sång-på sjön har varit Olburs wällust
Uti den friska mannakraftens dagar.
Då låt den klarare lifwål än nu,
Dch ingen klagan gjorde klangen byster.
Nu ser jag sällan något Wikingstepp,
Nu hör jag sällan några sjömansqwäden;
Ty mina wapenbröder äro fallne:
De unga känna icke gamla Olbur,
Dch ingen Sjökung mera lägger till
Inwid det rika Björköfs fagra kust;
Ty andra stutor dem i wågen ligga.

(han hör ljudet af klockan.)

Så — är nu spöketimman åter inne?
Du trogna svärd! ej mer jag dig behöfver:
Du har tjent ut. Så länge som jag lefver,
Skall dock ej rosten dig i grund förtära.
Det gamla torra blodet bort skall slipas —
Hvem wet när något nytt på klingan rinner?
Det går så alltid, att det gamla, torra
Skall lemna rummet åt det unga, friska.
Ett bragdfullt lif är skönare än döden;
Men när som åldern kommer, armen låmas
Och hjertat wifnar bort, och håret gulnar
Som mogen såd på åfermannens tegar,
Då blifwer döden friskare än lifwet.

Andra Uppträdet.

Ett tåg af Christna bedjare. Nydöpte i hvita Kläder gå förut. Derester Biskopen i sin Skrud med staf i handen, och ett bildkors. Sonom följa Prester och andra Christna. Folket, som möter tåget, knäböjer för korset.

Oldur, Peregrinus,
Twenne wåpnade Knektar.

Peregrinus.

Osalige, förstockade, hwem är du?

Oldur.

Hwad will du mig? Jag sitter ej i wågen.

Peregrinus.

Såg du ej mys det helga korset, Gubbe,
Som Bissen högt i sina händer förde?
Du föll ej ned på dina knän till jorden,
Dch tillbad det?

Oldur.

Jag är för gammal worden,
Dch mina knän så stela som mitt sinne.
De kunna buga som ha mjuka ryggar
Dch tro på hwita Christ: jag gör det ej.

Peregrinus.

Gud öppne dina ögon! Men till des
Du måste göra, som de andra göra,
Dch wånja dig wid ödmjukhet, min Gubbe!

Det går wäl lättare, då du blir wan.
Du måste buga, och du måste niga
För korsets trä, der Herrans blod har runnit.

Oldur.

Mer blod har runnit här på fästeforsket.
Fall ned och buga dig, du swarte man!

Peregrinus.

O blindhet! knektar! hållen honom fast,
Och tåmjén honom uti kedjors band.
För Konungen han skall till rätta stå,
Och plikta dyrt för det han korsat hånat,
Och dragit swärd mot obewäpnad man,
Mot kyrkans tjenare — Fort, binden honom!

Oldur. (hugger omkring sig med
swärdet, öfvermannas,
bindes och kastar swärdet
åt sidan.)

O Blodabyrkare! det är förgäfves —
Mitt blod är redan kallnadt och förtorkadt:
Er hunger kan af mig ej mättad warda.
Förr tío slog jag; nu af två jag bindes,
Och styrkans hämb förlamas i mitt bröst.
We den, som så sig sjelf får öfwerleswa!

Peregrinus.

Hör, Gubbe! stort och djupt som hafwet's rymb
Är emot kyrkan och mot mig ditt brott,
Och lifwet wore sjelf en knapp försoning,
För allt det onda, som du tänkt och gjort;

Doc! will jag icke dig ändå beröfwa
Ett skröpligt lif, som intet mig kan båta,
Om du will gifwa mig en kostlig gåfwa
Till kyrka eller kloster. Du är rik,
Har samlat skatter uppå många kuster,
Dem du besökt på dina plundringståg.
Tag fram en gyllne armring eller hjälm,
En bågare af guld, en skål af silfwer,
Så will jag lösa dig ur kedjan åter.
Men skynda, innan Bispen återkommer
Och blir oss warse — då är du förlorad.

Oldur.

Dråp mig!

Peregrinus.

Du har ett wacker silfwerstrin,
Med bilder siradt och med ädla stenar:
Gif det; det passar wäl för helgonben:
Så will jag låsa måsor för din gåfwa,
Och kalla fröjd utöfwer dig från höjden.
Besinna dig, och wälj det bästa!

Oldur.

Dråp mig!

Förr lär det ej bli något af med rofwet.
Dråp mig! Se'n kan du sätta dig på kroppen,
Och sjunga forpasång, och plundra fritt.

Peregrinus.

Jag hör, jag hör. Du skall också bönhörd blifwa —
Bortsläpen honom fort till fångselrummet,

Der sol och måne honom ej beswåra.

Hwi töfwen J? Hwi bleknen J? Öfskadlig

Är gubbars wrede. Ledn honom bort!

Knektarne fatta Oldur. Han stapplar omkull. De lyfta
sina wapen för att slå honom.

Oldur.

Ut flög den unga örnen,

Och den gamle satt qwar.

Förr slog han stora björnen,

Nu en korp honom tar.

Han gods och lif will taga,

Och till sitt näste draga:

Hwi dröjer unga örn, då den gamle lider wåld?

Nu dåna örnewingar

Öfwer berg, öfwer dal.

Hem unga örnen swingar

Och gör korpen stort qwal.

Den gamle han förlofsar,

Förtryckaren förkrofsar,

Ej dröjer unga örn, då den gamle lider wåld.

Tredje Uppträdet.

Desamme. Alrik, med örnhjelm på hufvudet, intrufar med draget swärd.

Alrik.

Swärd, hämb och döb utöfwer eder hofwar!
(Hugger in på knektarne, som efter ett kort motvärn fly.)

Peregrinus.

Snällt springen I — Min hälsning hem — god'
wänner!

Alrik.

Du bleknar, Fader! Dör du? Är du mördad
Af nidingshänder? (Han löser handen.)
(Till Peregrinus.) Bort från detta rum!

Peregrinus.

Din Fader är en trollkarl. Inför folket
Och Konungen för detta fån I swara.

Alrik.

Du skall också få din del.

Peregrinus.

Din iswer spara!
Vi träffas wäl en annan gång.

Alrik

Nu strax,
Om swärdet biter på din swarta kjortel.
(Han rufar öfwer Peregrinus.)

Oldur.

Hugg rått, min Son! den argaste du skonat.

Peregrinus. (i det han går baklänges
och vęstas med handen
mot swärdet.)

En, två — tre — fyra, fem, och ännu dubbelt,
Tredubbelt till — du blod ej ändå träffas —
Ditt swärd får länge leta efter hjertat.

(De försvinna ur sigte.)

Alrik. (återkommer.)

Han flydde bort.

Oldur.

Hvar har du varit, Alrik!

Så länge borta från din gråa Fader?

Alrik.

Hos Sulda var jag — Mellan dig och henne
Min kärlek delar jag, som dock ej minstas.

Oldur.

Så — åter der — jag glömmes väl till slut,
Du hör ej alltid när din Fader ropar,
Och nästa gång de arga trollen komma
Så får jag dö — flog du ej munken bdd?

Alrik.

Jag mycket stridt och kämpat, som du wet;
Mot harnest och mot blanka kopparhjelmar
Mitt swärd har ofta våldeligen klingat,
Och aldrig svikit än sin herres arm.

Jag böden sett uti hans bleka anlet,
Och aldrig barrat; men nu ryste jag,
Och swärdet slant på munkens hala drägt.
Jag mycket grusligt sett och lett deråt:
Men nu betager mig en dystre skåfwa;
Nu båsvar jag af harm; ty jag har skådat
Min gamla Fader slagen uppå jorden.

Oldur.

Af Christna männer.

Ulrik.

Uti bojor sluten.

Oldur.

Af Christna männer, efter guldet snitne.
Der ligger ännu swärdet — si, det blyges.
Jag bår det icke mer, min arm är matt;
Wanmåktig, men dock wild och outtröttlig,
Nu håmden, lif en gam, mitt hjerta gnager.

Ulrik.

Om du ej kan, så will jag hånna.

Oldur.

Ulrik!

Jag detta swärd, ett wittne till min skam,
Och låt det wittne blifwa till min håmd!
Swår mig en ed derwid!

Ulrik.

Låt höra den!

Oldur.

Kom först och led mig upp på kummeln der,
Som utaf granars friska frans är frönt.

(De wandra sakta upp på högen.)

Hår hvilat nu din stamsfars murfna ben:
Hår ligger Sjalmar Brynsekös begrafwen,
Som drog med Ragnar Kung i Wifingtåg.
De höga Gudar woro honom blida,
Lifsom hans ått: Och wål har den sig stått,
Och skall ej dö, och ej i kraft försämras,
Så länge den sin äkta tro bewarar,
Och icke böjer knå för andra bilder,
An kraftens härliga Treenighet
I Upsals höga, underbara Tempel,
Dit alla folk församla sig att dyrka.
Till fädrens åra har jag lagt en skärf,
Fast bättre varit, om jag reban wore
I härnad fallen och i högen lagd
Förn jag förnedrad blef på gamla dagar.
Allt stort och härligt hotas med förnedring,
Ifrån den stund då första munken kom
Och satte foten uppå Björkö strand.
Förwillelse betager Swears sinnen,
De löpa ifrigt efter nya läran;
Och de, som inse giftet, som den hyser,
Stå stilla, lifsom stoder, och se på
Hur det i landets hjerta sprider ödden.
Säg, will du nu, att våra Asa-gudar

Bli öfvergifna för den bleka Christen,
Som slår sig fram med korset öfverallt,
Och will sig sätta uti deras säte?
Skall gyllne pansarskruden slås i stycken,
Och hvita qwinnokläder dragas på
Och weklig barnafång ur swarta böcker
Förtaga bragdens ljud och swärdens klang
I Odins hem, wid ättedödens kullar?
Will du med iskallt blod och bröst se på,
Hur alla våra klara Sagominnen,
Som stått som stjernor uppå himlahvalfwet,
Nu skola höljias af de swarta kåpor,
Och vår förhoppnings ljus i molnen drunkna?
Säg, will du se vårt Manhems undergång?

Ulrik,

Wid Odurs swärd! det skall ej hända, Faber!

Oldur.

Sag finner dig då sådan som jag wäntat;
Men det är icke nog att hafwa wiljan;
Ty den som will en sak, will ock de medel,
Som saken kräfwer, och begagnar dem.
Det kallas gudalikt att kraft med wilja,
Att dåd med råd i lifwet jämt förena.
Kläd dig i pansar då, tag detta swärd
Och ställ dig wakt wid helgedomens port!
Wi äre få, som ännu trogne gömma
Vårt mandoms arf och Odens gyllne runor.
Sag hoppas och jag wet, att du ej säljer

Dem bort för korset och för munkars språk,
Att du vill rädda Asars tro, den högga,
Och med det gudaburna swärdets flamma
Vår sista flätt för hän och rån bewara.
Swär då — så framt du kallas vill min Son,
Och hämnas all den skam din Fader lidit —
Att du med detta dyra runeswärd
Will dräpa den utaf vår hela slägt
Som först vår gudatro har öfvergiftit:
Swär det, gör det, så är jag hämnad nog,
Och kan med lugn Walsaber gå till mötes.

Ulrik.

Det swär jag dig uppå min ättfars kummel —
Ranhända hörer han mitt stora löfte:
Du, swärd! tag mot min ed, och bränn mig sedan
Till glöd och aska, om jag den ej håller!

Oldur. (omsfamnar Ulrik.)

Nu är jag lättad, se'n min ungdoms kraft,
Min ålders wiskhet dig jag öfwerlåtit.
Stort offer gifwa wi — vår slägt är stor,
Des föredöme werkar widt och mäktigt,
Och denna ed kan frälssa Swea land,
Och öppna deras ögon, som nu slumra,
Och elda männer upp till strid och seger.
Du går förut, vår ungdoms skönsta blomma!
Jag signar dig med mina fadershänder,
Och trycker dig intill mitt fadershjerter. —

Ulrik.

Mig blir det kallt om hjertat. Kom, wi wandre
Nu ned igen — Hør hur deruppe ringer —

(Klockan höres.)

Oldur.

Ja, syndom, ljudet wandringen bebådar. —
Jag ryser, Ulrik! Klockan låter illa;
Mig tyckes alltid, hwarje slag hon klämtar
Som flego hammarslag uppå mitt hjerta —
En obegriplig ångslan mig betager.

Ulrik.

Der kommer hela skaran ifrån templet:
Jag hör de magra Prester redan sjunga:
Och jag gör bäst, om jag dig följer in;
Min tid, min tid är ännu icke kommen.

(De gå in.)

Fjerde Uppträdet.

Tåget återkommer från Kapellet wid ljudet af
Hodan och en stilla sång. Folk samlar sig från olika håll.

Ansgarius, Peregrinus, Munkar,
Emund. (på afstånd.)

Ansgarius.

Guds frid med eder alla!

Emund.

Helge Faber!

Wäl dem som frid och trefnad kunna njuta —
Wäl dem! — men mig wälsignelsen ej gagnar.

En Munk.

Den gamle Emund ifrån Adelsö
Lycks wilja, Wördige! med dig få tala.

Ansgarius.

Ar Emund här? Wälkommen, gode Wån!
Hwarföre är din uppsyn så bedröfwad?
Hwi står din blick så fästad inwid jorden?

Emund.

Jag ser uppå min gamla moder jorden,
Och frågar henne, om hon icke snart
Will ta sin gamla Son i famnen åter.

Ansgarius.

Upplåt för mig din bittra sorgeskälla —
Och låt mig dela få din själs bekymmer,

Om än jag icke kan upplösa dem
I tröst och glädje. Mången har jag hulpit,
Dock icke jag, men Herren genom mig.
Af många hjertan har jag tyngden lyftat,
Och mångas forger har jag på mig tagit;
Men Herren Gud, min trösterman allena,
Har under bördan lagt sin milda hand.
Bål är mig stundom lifwet tungt och bittert;
Då beder jag, och så en psalm jag sjunger —
Mitt lif är bön och sång: intill min graf
Gud är min lyfta, korset är min staf.

Emund.

Med dig är Gud — mig har han öfvergifvit,
Så synes det. Kanske de gamle Gudar,
Dem jag försmådat, vredgas uppå mig,
Och nya Guden mig ej törst beskydda;
Ty en mot många står sig slått i striden —
Och vill det ej; „ty,” tänker han, „hvad skall jag
„Med gamla döpta gubbar i min himmel?
„Jag har nog dem, som dyrka mig ändå:“
Och hvar förrådare, fast smekt och hyllad
I nyttans ögonblick, blir snart föraktad.
Så står jag, arme Man, emellan twenne
Förkrossande och vreda gubamakter,
Och emot båda har jag mig försyndat.
Min staf jag nu har fattat, som du ser,
Och jag vill wandra, tills jag återfinner

De forbna Sudar. Hwar de månbe wara,
Det wet du wål som har dem hådan drifwit.

En röst ur folkhopen.

Wål talar Emund, Upp! till Dben gå wi,
Till Thor och Freyer: inför dem wi klage;
God tid i landet kunna de oss gifwa. —

En annan röst.

Dyft! lidrom icke fromma mäners tal.

Anogarius.

Förtälj mig, Emund! ur hwad grumlig tälla
Du dessa twiflets mörka tankar hämtat!

Emund.

God wårt och blomma har jag alltid sport
På mina åkrar, och de stöna ångar,
Som blifwit hwarje wår af Mälarns wågor
Med fruktbarhetens flod så rift begjutne,
Ha grönskat hårligt, såsom alla weta.
Men, märk! i år ej något strå har trefnad:
Min såd förgulnar innan hon fått ar,
Dch kommer det ett ar ur gröna stängeln,
Så rinna kornen swarta utur hylsan,
Dch öde snart stå alla sådesfält,
Nu drar sig Mälarn undan mina ångar,
Som wor' han rådd att deras jord beröra:
Allt som war grönt är brandgult, torkar bort,
Som stod en djefwul öfwer mina ågor
Dch blåste fasten bort med giftig anda.
En wredesåker nu min åker blifwit:

Förgåfves jag mitt nåt på djupet kassar:
Ej sist jag får: allt lefwande mig styr,
Eifsom jag sjelf min egen flugga fruktar.
Tror du, ännu din Gud kan frålsa mig?

Ansgarius.

Var glad i Gud, och vörda hans försyn
Och kyß den hand, som faderligen agar!
Då ännu du i willans mörker låg,
Och ingen högare tro ditt hjerta fyllde,
Då war du mera jordens säta gunstling,
Och sina skatter gaf hon för din möda,
Men Herren blypnade ditt blinda öga,
Böb dig att höja det mot himlen blå,
Och söka der ditt hopp, din fröjd, ditt måt.
Då blef ej jorden mera dig så huld,
Ty du blef himlens sädesman i stället —
Der sådde du din andakts förflings-säd,
Och glömde värden om din ärfda jord,
Ej under då, att hon dig också sviker.
Men twifla ej; så widare, min wån,
Uti det land, hwars frukter äro sena,
Men rikare och ljusware än andra!
En gång hon slår, din glada förbetimma,
I Englands land stå åkrarna och glimma
I ewighetens solsten — hwad gör då
Att tidens sädestegar tomma stå?

Emund.

Tolf långa nätter har min lampa brunnit,
Och bön och sång till Gud jag icke spart.
Min unga dotter har bredvid mig vakat,
Och heta tårar har hon fällt för mig,
Att ifrån ros hon gråtit sig till lilja.
Nu är hon blek, som mina ångars blommor,
Och visnar innan kort så väl som de.
Nu är jag trött att bedja.

Bet du, Faber!

En gång, när jag vid midnattsstunden kom
Till kyrkan der, att ensam sitta bedja,
Och när jag knäböjd framför altarranden
De många böner hade genomläst,
Det tycktes mig, jag såg dem alla då,
Benrangel lika, rundt omkring mig stå:
De hånande i ansigtet mig logo,
Och orden så på mina läppar dogo.
Nu beder jag ej mer.

En Munk. (sakta.)

Gud nåde den,

Som sitt förstånd har mist!

En af folket.

Dyft, swarte Munk!

Ansogarius.

Eåt blomma upp den kraft, dig Herren gaf,
Och tröttna ej i tålmodets öfning —
Böj dig förnöjd inunder Herrans pröfning,

Våt trones ankar bli din wandringsstaf;
Guds öga råfnar tårarna du gråter:
En gång du finner dem som stjernor åter.
De gamla Gudar träffar du ej mera:
De hafwa aldrig sunnits: Gud är en.

Emund. (fattar Biskopens hand.)

Du wet så mycket. Nämn mig då ett haf
Nog stort att tvätta af den skuld mig trycker:
Dit vill jag gå, till werldens gränsefildnad,
Till Österns port, der Solens morgonpurpur
Den lugna spegeln glimmande förgyller.
Der vill jag bada mig så ren, så ren,
Och stånda upp uti min nya skrud,
Och klappa sakta på den gyllne porten,
Wid Englar tala, som der wakter stå —
Der hinner kanske bönen upp till Gud.

Ansgarius. (djupt rörd.)

Din skuld jag känner ej; men om den wore
Som berget tung, och såsom elden het,
Så är dock Jesu nåd den öfvermåttig.
Snart jag din hand uti din hydda trycker:
Till dess i bönen jag dig innelycker.
Farväl!

Emund.

Farväl! ditt tal har gett mig lifa —
Beh! mycket gäller en rättfärdigs bön. (går.)

(Det har mdrknat. Folket går mumlande bort. Tåget
försvinner.)

Femte Uppträdet.

Peregrinus. (med en sacka.)

Hu! det är kallt att gå på jordens nta
I munkedragt, och heta Peregrinus.
Jag längtar åter till det gamla hemmet,
Der sorl och larm, ett ewigt stridens buller,
Der dofwa åskor utaf djupa suckar,
Och sorl af tårars swall från qwalens klippor,
Förta det stilla, men dock skarpa ljudet
Af harmoniens nåktergal, den lilla,
Som sitter djupt i werldars medelpunkt,
Uppå den stora, ljusa liljeklockan
Och breder sina små, solklara wingar
Med sten utöfwer de planeters kulor,
Och sjunger så, att man må galen blifwa. —
Tyst! hör — han slår sitt slag: Du lilla Fågeln!
Hwad? lyfnar du? Jag råber dig att spela,
Ty innan kort så spelar du ej mera.
Hör du ej Drmens fjät i tysta qvällen,
Den swarta Drmens, som will warligt smyga,
Inunder klockans hwalv, och den förstämma,
Och ligga der på lur i dunkla ringar,
Och stinga gadden i ditt spåda hjerta? —
Mitt kall jag börjat: det blir något långsamt,
Och öfwer öknar går min stig till målet,

Förstörelse jag blåser ut, och jorden
Till aska bränner jag; det gör si. nytta.
Det kokar redan uti allas sinnen;
Snart rasar elden fram med ljusan låga.
Och när jag se'n min bana öfvergifwer,
Och wänder åter till det låra hemmet,
Så kan jag le och säga Mörksens Furste,
Att jag. en ny jernkrona honom gifwit,
Att jag har gjort ett helwete af jorden.

(Ulrik rider förbi. Peregrinus går undan, och framkom-
mer åter, då Ulrik synes på bryggan.)

Den pansarklädda Mannen gör mig wända;
Men öfwen han skall mig på slutet tjena;
Och hjälpa mig att kofset sönderkrossa,
Att strida för min sak, och sedan falla.
Det säger mig den ädla räkenskosten,
Som jag har lärt, af den som bäst kan räkna,
Som räknar natt och dag, och heter Satan:
Just han, som smög så smårt i Paradiset
Och lärde Ewa räkna. Hade hon
Af honom ej den ädla konsten lärt,
Så gick nu ingen Peregrinus här.

(Han strifwer på marken, och lyser sedan med sadlan.)

Natt kommer uppå dag: på ljuset mörker,
Så wißt som tjugu uppå nitton följer:
Och stjernor skola flockna, brista sönder,
Och som ett stenregn öfwer jorden ströds:

Då skall i öknens Ormen upphöjd blifwa.

(under det han går —)

Nu alltför länge har det varit stilla;

Eld, eld! mer eld! mitt verk får icke stanna.

Sjette Uppträdet.

A d e l s ö.

Emunds Boning.

En lampa står på bordet och brinner. Bredvid ligger en bönbok och ett bildkors.

Gulda, Alrik. (inträder.)

Alrik.

God afton, Gulda!

Gulda. (som sitter och läser, ser sig hastigt.)

Åh! välkommen åter —

Min Alrik! men din blick, så dystert wild,
Hwad bådär den?

Alrik.

Hit har jag kommit, Gulda!

Att efter strid få lugn invid din sida.

Sag fruktat dock, att striden nu först börjas.

Sulda.

Strid — åter strid? Hwad heter dagens offer?
Kom mig ej nära — jag är rädd för blod.

Ulrik.

Var icke rädd, ty intet blod är gjutet
Af Ulriks händer sedan mången dag;
Stunt sitter svärdet uti skidan slutet,
Och att det ewigt satt der, wille jag.
På jorden ej de röda tårar flutit
Som jag har fällt uti det grymma slag.
Det blöder wäl, fast intet wapen slamar,
När kampen står i hjertats tyfsta kamrar.

Sulda.

Såg mig då, Ulrik, hwi ditt hjerta blöder,
Hwi du bedröfwad inför Sulda står?
Mörkt är ditt öga, kinden bleknar, glödder:
Jag hör hur hjertat mot ditt pansar slår.
Nämn mig den eld, ditt lefnadsmod fördder,
Och jag will lindra den, om jag förmår.

Ulrik.

Den kan ej lindras, om den ej kan släckas;
Den döda Man kan ej till hälften wäckas.

Sulda.

Hwart ord en rysning är —

Ulrik.

Jag ser, du ryser:

Och rysa må du. Wet du, hwad jag gjort?
Mitt bröst är warmt af kärlek, och det fryser:

En orm bewakar helgedomens port.

Din bild, som der i höga färger lysar,

Han vill förjaga från sin tillflyktsort.

O Hulda! Hulda! Sol i luft och smärta!

Hwi sålde du för korset Alriks hjerta?

Och jag — men först en kyß af dig jag kräfwer,

Du sköna blomma! wißnad nu för mig.

Widt hån från dig mig tidens bölja häfwer,

Och stormen ryter minnet bort af dig.

Min kärlek hämbens hårda samntag qwäfwer,

Emellan öf en werld upprefer sig.

(kyßer Hulda.)

Tack — den war god: nu må mitt hjerta brista!

Tack för din kyß, den ewiga, den sista.

Hulda.

Jag ber dig, Alrik, lös din grymma gåta,

På det ej strax din spådom sannas må.

Säg ordet ut, och unna mig att gråta,

Om mina ögon någon tår förmå.

Alrik.

Tre Christna ulfwar — du får mig förlåta,

Om onda ord från mina läppar gå —

Wår kärleks rosenband ha sönderbitit

Och wåra hjertan från hwarandra slitit.

Jag kom, och såg min gamla fader slagen

På jorden ligga — ulfvarna omkring —

Hans armar bundne, han i stoftet dragen,

Met deras wåld förmådde ingen ting.
Den arme gubben, utaf harm betagen,
Sig hwälfde såsom Tidendes orm i ring.
För det han ej för korset wille niga,
Hans lif de wille — men nu må jag tiga.

Hör, Hulda! du har älskat Alrik illa,
Som mera älskat detta röfwarband.

Hulda.

Låt ej din iswer hjertats röst förwilla,
Eläck endast fort min wåntans heta brand!

Alrik.

Jag kom och såg: ej tid war att förspilla:
Jag slog, jag dref dem bort med jern i hand.
Men håmden icke dör, fastån han hwilar,
Och i mitt hjerta wåra fort des pilar.

Hulda.

Och håmden blir, att riswa bort den lilja
Som troget uppvårt wid ditt eget bröst,
Att från din famn des spåda stengel skilja,
Och kasta henne ut i storm och höst:
Är det ej så?

Alrik.

Som berg är ödets wilja;

Hulda.

Men wetnar dock för kärleks milda röst.

Alrik.

Ä runeswård jag swor, den första döda
Utaf wår slägt, som tror på korset röda.

Sulda.

Din trohet dör? — den heliga och fromma:
O, Alrik! säg, hwi grof du Suldas graf?
Hwi qwäsfde du wår kärleks hwita blomma,
Och af des lif åt hämden offer gaf?
Dock — ljusligt är hwad hellst från dig må komma —
Skönt, att som Alriks brud så slumra af —
En kys af dig — jag ler mot dödens glas.

Alrik.

Din törnekrönte Brudgum än du äger:
Hans kys i sötna Alriks öfwerwäger.
Men tom är skuggan, den du efterjagar,
Des kys är dimma, och så kall des samn.
Blif hellre min, som i de friska dagar,
Då du ej kände nya gudens namn.
Lägg boken bort, deri du ber och klagar,
Och om ej Asars dyrkan dig behagar,
Bygg dig en kyrka här, i Alriks samn!
Der kan du hwila ifrån gråt och smärta —
Gif odelbt åter mig ditt trogna hjerta!

Sulda.

Mitt hjerta? O, hwad menniskan kan gifwa
Af kärlek, Alrik! har du redan fått;
Men himlens tro, den måste helig blifwa,
Den utaf allt jag undantager blott.
Min Frälserman får jag ej öfswergifwa,
Ej fasta bort med swel en himmelsk lott.

Jag swurit har att bedja och att waka,
Och för min Gud all jordiskt fröjd försaka.

I templet swor jag det wid altarranden,
Då jag blef klädd i denna hwhita skrud,
Då koret strålade i lampobranden,
Och jag blef wattenöst wid psalmers ljud.
Jag gret — wälsignades af wigda handen,
Och hälsades som Återlösarns brud.
Ack! om du swurit då inwid min sida —
Jag fick ett kors, och det betyder lida.

(Hon lutar sig mot Ålriks bröst.)

Ålrik.

Fly mig, jag heter Död; det är så skrifwit
Uti mitt hjerta: förr der kärlek stod.
En ulf jag nu emot min slägt har blifwit
Och wandrar kring, att söka fränders blod.
Än har du ej din hand åt Ålrik gifwit;
Du är ej min: att dö är du för god;
Men bed din hwhita Brudgunn noga wårda
Ditt blomsterlif för Ålriks swård, det hårda!
God natt!

Sulda.

Såg om det, Ålrik! du är döden.
Wäl mig, om döden är så skön som du!
En kyss af dig försmälter våra öden,
Glad smyger jag intill ditt hjerta nu.
Wälkommen, dö! jag suger morgonglöden

Från din mun, och där — hvad säger du?
Jag längtar för din hand och i ditt stöte
Dö ewighetens rosenwerld till möte.

Ulrik.

God natt!

Sulda.

Gud! går du? Råkas wi ej åter?

Ulrik.

Ranbånda albrig. Wildt är tidens haf.

Sulda.

Och Sulda står på stummig strand och gråter:
Med suckar mäter wågen till sin graf.

Ulrik.

Och grafwen ingen kärlek mer tillåter.

Sulda.

De stumma ögon tar hon boket af:
Ett ewigt ljus dess swarta mörker bådär.
Gif Gud! att der jag Ulrik åter skådär.

Ulrik.

Din aning är ett irrsken, som bedrager,
De swarte Männer ha förwirrat dig.
För gammal tro jag swärd och brynja drager,
Och intet rum din himmel har för mig.
Min kropp en gång den gamla jorden tager,
Sjelf Wallhalls silfwerport är låst för mig.
Wi träffas ej: wi skilda Gudar ära,
Och en af oss far wilse i sin låra.

Sulda.

Om först jag dö, och lägges ned i sanden —
Och snart jag åndar wist mitt wandringslopp —
Så skall min ande, från de nya landen,
Besöka dig, ur slumren wäcka opp,
Och slägta mildt med ljusa helgonhanden
Till dig, ett sten af ewighetens hopp;
Som paradiset's dufwa till dig flyga,
Och himlens tro uti ditt hjerta smyga.

Alrik.

Om först jag dö, så kommer jag ur kullen
Och säger dig, hur det med mig är fatt,
Klädd i grå rustning, som min moder mullon,
Som Obins korp, så swart min jernehatt.
Wid stranden binder jag den gamla jullen —
Försträcks ej blott! Det blir en månhus natt.
Är det mig wäl, så skall du med mig fara;
Är det mig illa, låter jag dig wara.

(uträcker armarna; men faller dem åter.)

Sulda.

Du bittra stund! hwi är du redan inne?

Alrik.

Nu wagnar hjertat, Tid är hådan gå.

Sulda.

Är jag ej blek? du!

Alrik.

Bleheten förswinne!

(en lågande tyß.)

Sulda.

Som ensam ros skall den på läppen stå,
Och Alriks kärlek blomma i mitt sinne.

Alrik.

Nej! ödd och kärlek aldrig paras må!

Sulda.

Se, lampan slocknar.

Alrik.

Lad för winten, lamp!

God natt!

Sulda.

O we!

Alrik.

Nu hör jag hästen stampa.

God natt!

(Stum omarmning; Alrik rusar ut.)

Sulda. (ensam, wänder sig mot
bordet, der den slocknande
lampan matt tindrar. Hon
slår upp bönboken, lägger
åter ihop den, hopknäpper
sina händer och gråter stil-
la. —

Nu är det slut: det sista bladet föll
Ifrån min wårfröjds sköna blomsterkrona.
Nu är det slut: du unga, bleka duswa!

Din älskling flyr dig: du har intet kvar.
Böj ned ditt hufvud, ej mot något sköte:
En känslig barm den wore dig för mjuk.
Red uppå klippan dig en bädd af snö,
Dölj hufvudet inunder dina wingar:
Långt bortom hafvet snart din älskling swingar!
Tungt är att lefwa: tungt är ock att dö.

(Månen blickar in.)

Doç — syndig war den lifnelsen med dufwan:
Den hwita brågten hänar mig — owardig
Är jag, som bär Guds renhets sinnebild;
Han trycker mig, och Frälsarens prestinna,
Den unga, hwita lögnerkan, hon bär
Uppå sin mun ett glödhett meneds Wittne.
Den enda rosen — bort med den — hon är
En fläck af blod på Herrans egen lilja.

Ljust är det att förlora, men doç minnas,
Skönt är att skiljas, när man blott får älska;
Men när förlusten minnets tröst fördommer,
Skilsmåsan byter kärleken i synd,
Då är det slut; då först blir lifwet ödd
Och ödden lif — så kom då, enda lif!
Gjut olja in i mitt förblödda hjerta,
Din rosenbindel slut omkring min tinning,
Gör mig en stjernekrans utaf min smärta,
Äf tidens saknad ewighetens winning!

(Hon knäfaller tyst i månglansen.)

Igenom dunkla moln du går bewarad
O Måne! du, Guds moders ljusa bisk!
De skymma dig; men hertlig och förklarad
Du kastar boket af, och ler så mild.
Ewå mig så ren i hjerta och i sinne,
Du helga Jungfru! låt mig, wid din hand,
Framsödfwa klar, som Englarö morgonminne
Igenom molnen in i himlens land.

Sjunde Uppträdet.

Sulda, Emund.

Emund.

Nog mörkt är här. Är du ej inne, Sulda?

Sulda.

Ja, här är dunkelt, Fader!

Emund.

Ghutom olja

På lampan, barn! så lyser hon wäl åter.

Sulda.

Jag har ej olja. Månen war min lampa.

Jag länge suttit här så tyft allena,

Och du har warit länge, länge borta.

Emund.

Om qvällen är min wandringstid, då mörker
Från hafvet kommer, och sitt tåcke breder
Utsöfver ön, och deljer mitt elände.
När så jag wandrar uti skymningsstunden
Och ser hur daggen sakta regnar neder,
Så tänker jag: törhända nästa morgon,
Att det ser bättre ut på ång och gårde.
Min wäntan dock har hittills säfång warit.
I qväll jag dröjt nog mycket; ty mitt samtal
Med Bisp Ansgarius och med andra prestler
Tog tiden bort, fast jag det icke märkte,
Och i kapellet har jag gjort min bön.
Ej wet jag hur; men jag är mera munter
I qväll, än förr, jag hoppas mer än förr;
Ty bönen flöt så klar utur mitt hjerta,
Och allt omkring mig war så ljust och warmt.
Jag reste mig — på knå jag hållit bön
I choret — si, då lyste himlens måne
Så skön igenom templet's höga fönster:
Desß strålar flöto innerst in i själen,
Jag lifsom låste nåd uppå desß skifwa.
Min sorg förrann; då tänkte jag: kanhända
Har Gud förbarmat sig, och nu förlåtit
Min skuld, mitt twiswel, och min wilda klagan.

Sulda.

Din skuld? den är ej stor, du gode fader!
Men desto större är din dotters skuld.

Förödelßen har jag ditt fält beredt,
Jag Herrans vrede kallat öfver oss,
Och just i qväll har det behagat honom
Att mina ögon öppna. Mycket illa
Har jag mitt dopförbund med honom hållit.
Förlåt din dotter, om du det förmår,
För all den sorg, hon gjort dig, alla tårar,
Hon röfwat har ur dina sunkna ögon,
För alla ar, och alla blad och blommor,
Som hon har stulit ifrån dina ågor,
Och helsans roser här på dina kinder.

Emund,

Du irrar dig, mitt barn! öfkyldig är du
I den förbannelse, som drabbat mig.
Rent är ditt hjerta, ej skall Herren söka
På syndfritt barn sin hämb för sadrens skulder.
Din bön har gjort, att Han mig nåd bewisat,
Och dina tårar ha hans stränghet rört.

Sulda.

De ha förgiftat lusten som du andas.

Emund.

Du har ju intet ondt begått, min dotter!

Sulda.

Jo, mycket, mycket. Nedan många dagar
Har syndens frö i själen sig förkofrat,
Har skjutit skott, och frodat sig och knoppats.
Med oren glädje har jag knoppen vårdat,
Och sett med längtan mot dess blomstringstimma.

Och blomma blef det. Ejst war doftet, Fader!
Söt honungsdagg flöt ur dess purpurkalk.
O, we, när nu i qväll den sista rosen
Sin krona öppnade, kom gift derur.

Emund.

Jag báfwar, fast jag ej förstår din mening.
Förklara dig!

Sulda.

Hör! Långe har du sett
Med hemligt bifall min och Alriks kärlek,
Och byggt på den ditt hopp för sena åldren.
Mins du ännu, min Far! den sköna aften
Då först du warse blef den lågans utbrott?
Då wi i snäckan stego, för att ro
Till Esö strand, att nåttergalen höra,
Som plågar der sin klagoharpa slå.
Det war så lugnt, att sjön stod som en källa,
Och aftenstjernan blänkte i dess djup.
„Se perlan“, ropte jag, och böjde mig
Nog långt utöfwer båtens brädd, och föll
I watten — Alrik hof sig håstigt neder
I rustning, som han war, och drog mig upp.
Men jag war stum och blef — till lands wi kommo:
Sorgbunden drog du snäckan upp på stranden,
Och Alrik bar mig uppå gröna ången,
Och lade mig så sakta mot en tufwa
Bland gråsets liljor ned — och nåttergalen
Mig warnade med klangfull sorgestamma.

Den första kyssen gaf mig lifvet åter —
Och då förtorkades det första bladet,
Det första aret smarinade på åkern;
Ty brottflig war min kärlek — Gud blef vred,
Att jag en hedning eignade den känsla,
Som blott för Honom bär i hjertat brinna.
Blind har jag warit intill denna dag;
Men nu är det förbi. Han warit här
För silla gången. Sjelf han gått i aften
Med gruslig ed försakelsen till mötes.

Emund.

Jag känner eden; ty en okänd Prest
Liksom en ande smög sig till mitt bra
Med denna tioning, nu då jag gick hem.
Jag war så friskt och glad af bönen worden,
Att jag ej tänkte stort derpå; men nu —
Hur mörkt blir allt i själen åter! Hulda,
Hwi fick ej jag din skuld? För tidigt lär du,
O Hulda! lifwets bittra sorgdryck smaka.
Gråt ej! Det är wißt jag, och ingen annan,
Som straffas bör — Min synd, o Herre! är det,
Om kärlek för din domstol kallas synd.
Jag tror det ej, all kärleks klara källa!

Hulda.

Men älska den, som har förklarad krig,
Mot Gud och Englar, och som drager swärd
Och hjälm och spjut mot allt hvad heligt är,
Kan aldrig wara Herranom behagligt.

En wår! Jag gör det än: med många tårar
Jag måste sköja bort de beta tygar,
Han gifwit mig, och lära mig att glömma.
Af höjden hoppas jag få tröst och styrka
Uti den hårda strid, mig förestår.
Just då jag stod och gret, ej utaf ånger
Men utaf swaghet, öfwer min förlust,
Kom månen tågande ur molnets famn,
Och blånkte klar på himlens mörkblå hwalv.
Då stod jag der med flam inför Guds moder,
Befläckad, syndig och de ljusa strålar
Från månens anlet föllo, gëto neder
Ett haf af skuld och ånger i mitt bröst:
Och bördan tynger ned mitt unga hjerta. —
Så ung och brottslig re'n — är det ej tyfligt?

Emund.

Se mig!

Sulda.

Det återstår att söka nåd.

En wänlig wink ifrån försoningslandet
Har uppenbarat mig, hwad jag bör göra.
Långt skall jag wandra.

Emund.

Långt? hur långt? Jag följer

Dig öfwerallt som skuggan: ja, en skugga
Är gamle Emund worden uppå jorden.
Du är mitt stöd, min lyfta, öfwer gif ej

J natten mig, då blir jag snart fergången;
J mörkret utan ljus, är skuggan intet.

Sulda.

Jag går i morgon. Här kan jag ej blifwa;
Du ser ju sjelf, hur jag din ro förstör.
Ju längre bort jag går — för dig desß bättre.
Du skall få se hur dina ågor grönska,
Wälsignelsen uppå dig nederströmmar,
Når blott min fot ej marken här berör —
Och efter många dagar kommer kanske
Din dotter renad åter.

Emund.

Wi ej skijas.

Jag också rådes att här längre blifwa.
Lörhända har den gamle krafter nog
För resans långd, och skulle jag bli trött
Och dö, så döer jag dock i dina armar!
Hwarthån?

Sulda.

Till Christi graf i helga landet,
Wid Forsala.

Emund.

Hwad får du mera der,
Mitt arma barn? Din kraft är alltför ringa,
Att resans mödor och beswår fördraga.

Sulda.

Swag är jag wäl; ty jag är sjuk, min Fader!
Och ingen läkdom här kan hela mig;

Men slågten af de höga, helga palmer
Skall friska mig, och mången syn på vägen,
Guds under uti världens skilda länder,
Och nya bilder och en högre sol,
Och lusten i det land der Kristus lefwat:
Allt detta skall nyföda mig, och mödan,
Och nöden sjelf och plågan, korsets börda
Min synd fördrifwa och mitt öga rigta
Mot nådens hem, der Gud, en ewig Sol,
Bland englar sitter i en skön förklaring.
Jag har ej ro förrän jag kommer ut;
Dock skall jag först med Bisp Ansgarius tala:
För honom will jag mitt beslut förkunna,
Af honom få ett signande farwål,
Ett tröstens ord till sällskap uppå vägen.
Se'n wandrar jag, och plågan blifwer efter,
Då tanken ilar mot ett heligt mål.

Emund.

Du heliga! Ditt tal betager mig.
Mig fatta känslor, underligen ljuswa.
O, unna mig att wid din sida gå!
Det — eller ock, så wet jag, hur jag kan
Till grafwen komma på en närmre wäg.

Sulda. (faller i hans armar.)

Följ mig, min Far! om du mig wärdig finner
Att tjena dig som barn ännu. Kom med.
Om dagen gå wi, och om natten hwila
I någon hydda, eller i Guds hydda,

Den lugna skogen, uppå blad och mossor.
Nog skall du ligga mjukt: ditt gråa hufvud
I Guldas knå — du slumrar, då jag beder;
En waka will jag, såsom himlens stjerna,
Till des min warelse blir blott en bæn,
En gudaflägt, som sakta dig fringswäswar.
Se'n will jag lysa, med ett himmelskt sten,
Dig hem igen till dina gamla gårdar,
Som wänta dig med blommor och med frukter.

Emund.

Wi söke frid, min dotter! frid med Gud,
Och oförsonlig kan han icke wara.
Han älskar dig, och derfor mig förläter.

Gulda.

Nu, låtom of, förän som natten kommer,
Wår Biskop söka, för att affkedsbelsning
Af honom få, och några goda råd;
Den wises råd är nödigt för de swaga.

Emund.

Jag kommer strax. O Herre! må ditt öga
Wår dunkla wäg bestråla från det höga!
Jag släcker lampan. Låt ditt ljus gå opp:
Din nåd är nu wår lampa och wårt hopp.

(De släcka lampan och gå.)

Täckelset faller.

II.

Första Uppträdet.

Björkö.

Öppen plats i staden. Stor folksamling, som småningom ökas. I bakgrunden synes Konung Eriks nedbrunna tempel, hvarifrån ännu rökpelare uppstiga, som esterhand förtunnas och alldeles försvinna.

Oldur, Alrik, Solke Lagman, Wåpnade och obewåpnade Bønder.

En af Solket.

En damma moln af rök från templet's wäggar;
Men ingen låga flammar: elden slocknat,
Och, tack, I Gudar! frälst är Björkö stad.
I waken ån, fast många tro er bödda.

En annan.

Kung Erik fryser ej i dag. Han stekes,
Men stekas är ej bättre ån att frysa.

Alrik.

Hans bild är frälst ur lågan. Redan komma
Hans goda Prester med den låra bōrdan,

Och folket tränges i sin glädjeyrsel,
Att kunna ta med händer på sin Gud.
Handgriplig är han: och man tror så säkert,
Då man så tydligt skådar det man tror.

Oldur.

Der komma de! Svad forl och sång och språng!
D, dårskap! du är worden stor i Norden!

Alvik.

Stort växer allt på Swears gamla jord:
Ve den, om dårskapstrådet skjuter högst!
Små blommor bår det, lustiga att skåda,
Ostyldiga; men blod ut kronan dryper,
Då fruktens tid är kommen, och det blifwer
En isken kånpe mot sin egen moder.

Solke.

All dårskap är sitt eget straff. Den glindrår
Om morgonen, och folket springer ifrigt,
Och tjuvas, prisar, slåß om dess besittning,
Eills den om astoneu går upp i röl.

Andra Uppträdet.

Presten i underliga brägter, bärande Konung Eriks bild, framskrida i högtidligt stic, åtföljda af en yrande folkskara. Bilden nedsättes, en del af folket bugar för honom. Andre skratta. Presterna omgifwa afguden.

Första Presten.

Hör, Erik! nu mitt rop, min bön, och nicka
Mig bifall med ditt stora gudahufvud!
Låt alla röda kol, som fallit neder
Från dina tempelväggar, samla sig
På nidingsmannens, brännarns kala hjesa,
Och smälta honom sönder såsom wax,
Den swarta, lömska hunden — Hör mig, Erik!

En af Folket.

Så — nicka — Gubbe! gamle Erik fofwer
Så djupt, som wore han en klump af trä,
Wäck honom!

Andra Presten.

Dyft — han hafwer nickat redan,
Röst ur Folkhopen.

Jag såg det ej, heb honom nicka om.

Andra Presten.

Försmåbare! dig drabbe Eriks hämb!

Tredje Presten. (bypnar en pung och räcker den fram åt alla sidor.)

En offerstärk för höge Eriks tempel,
Att det må åter resa sig ur gruset!
I alle bröder! bringen edra häfsvor!

En af Solket.

Skålm den, som lägger i den röda pungen!
Du Prest, låt Erik bygga sjelf sin kyrka,
Dch will han icke det, så må han sitta
Inunder himlen blå och sola sig;
Att swalka sig gör honom mäktig godt,
Dch det är hett att bo emellan murar.

(Många offra i pungen, andra draga sig undan, eller yttra småbelsor. Dredan blås.)

Solke Lagman.

Så har det alltid förr på Björkö varit,
Då folket samlat sig att hålla rådslag,
Att intet barnasorl har hörts på torget,
Der stora ämnen utaf kloka männer
Afsandlas skola. Nu jag bjuder tystnad.
Fastän jag ej har någon bilberkärlek,
Dch icke bugar mig för mensskowerk;
Så wet jag dock att ej med löje anse,
Hwad andra må för godt och heligt akka.
Vår stad har elden hotat. Sdet wille
Dch Manhems Gudar ej des undergång:
Men wiljan syntes dock hos den, som tände,
Dch honom wäntar nesa, dom och straff.

Tho, som branden såg då den begynte,
Nu tråde fram och vittne hwad han såg,
Dch nämne mannen, som låt elden lös,
Att jag inför Kung Olof det kan måla.

En af Solket.

Wi sågo hofwen med sin wilda factla;
Som rasande han lopp på wäggen opp,
Dch slungade sitt blöf i hwalfwets lucka,

En annan.

En Christen munk det war, jag känner honom,
Med skallig hjesa, djupa bistra ögon,
Dch klädd i fotsid kappa, swart som sot.

Oldur.

Då wet jag — Gudar! o hwi blef han icke
I egen låga långsamt stekt ihjäl?

Solke.

Du, Urfik! säger intet. Stum du hwilar
Uppå ditt swärd, försänkt i djupa tankar.
Din höga dygd, och dina bragder, yngling!
Ge dig en billig rätt att här få tala;
Ditt mod, din arm bdd lågan lägga sig;
Som Surtur skön och stark du stod på taket
Bland eldens flammor, wördande din makt
Dch wifande för dina klara ord,
Som ordnade och styrde folkets händer.
Du blef wår räddare i farans timma:
Hwad säger du till swar uppå min fråga?

Mrif. (satta.)

Som Surtur — ja! den liknelsen war hårlig.
(högt.)

Mig tyckes, då jag ser den stora bilden,
Så ståtligt prydd med guld och silfverkebjor,
Med kopparhatt, stålhandskar och ett swärd,
Som wore jag ett barn ännu. Jag minnes,
Hur jag en aften till Upsala lände,
Att se en offerhögtid, med min Fader.
Jag kom så in i gullbeprydda templet,
Der folkets mängd i dunkel andakt trängdes,
Och warseblef långst fram i östra hwalfwet
Thors gudabild, så stor och wördigt bildad,
Af stjernor och af facklor öfwerstrålad.
Den bilden trodde många wara Thor,
Den höge Asen sjelf, och föllo neder,
Och dyrkade den stora bilden troget,
Thuru wi och alla mer inwigda
I bilden endast se en bild af Thor,
Som håller folkets andakt der tillsammans.
Mig fattade en obegriplig längtan
Att slå den sönder, för att få beskåda,
Hur Gudens innandöme war beskaffadt.
Och då jag något ser, som synes konstigt
Förfärdigadt, som glänser uppå ytan,
Jag tänker strax: hur är det innandöme?
Och tingens hjerta will jag alltid skåda,
Just nu rann öfwer mig den samma tanke:

Det wore roligt se den gamle Erik
I botten bättre, och förwißt förnimma,
Om han så måktig är, som det förkunnas.
Du Släggegud! drag swärdet ut till kamp,
Ty Mirik will din gudakraft försöka:

(Han slår bilden i stycken. En del af folket drar sig af
fasa undan. Bisfalleröp bakifrån.)

Så bären nu hwar en sitt stycke hådan,
Ty jag har belat Guden ibland eder.
En härlig upptåkt! att af ett beläte
I hast framskapa många, många Gudar,
Af hwilka hwar och en är lika god
Och lika måktig, som den hela war.
Tillbedjen flitigt, Swear! Sjungen, Prestler!
Ty wål jag ser, att våra faders minne
Har dunstat bort i edert dusna sinne.

Oldur.

Men om ännu af fordna bagars anda
En gnista glimmar under askan qwar,
Så ständen upp, I söner utaf Standa,
Och söken i er barm ert gudaswar.
An stå er swärd och hjälm och stöld tillhanda;
Allfader sjelf med er i kampen drar.
Förblindelsen skall wita. Odens öga
Medstrålar ljus och sanning från det högga.

Lång sömnen war: tid är att wakna, Männer!
Mig tyckes se, hur stridens unga brn

Sin starka ram kring edra hjertan spänner,
Och modet reser sig som vårens björn.
Upp! reten den mot frihetens ovåner,
Som kommit hit från världens södra hörn.
Når stunden bjuder, årens röster mana,
Så lofven här att följa Alriks fana!

Många röster.

Som Alrik gör, så göra vi och alla.
Dit Alrik går, vi utan tvekan följa.

Alrik.

J lofven, Männer! kämpa med mig alla.
J stolen finna, Alrik lefver än —
J ödet's hand vi segrens lott befälla:
Den rättast tror och gör, wist segrar den.
Fast många sköna helgedomar falla,
På fädrens b jag reser en igen.
Det lyster mig att falla eller vinna,
J blodigt gräs de gyllne tafflor finna,

(Wapendraf. Sögljudt bifall.)

Oldur.

Elfen är din stamma, son! den klingar ljusligt
Som svärdets klang i heta bardalekar.
Du gjuter mod i många weka hjertan,
Och åldren sjelf står ej emot den trollkraft,
Som ifrån dina läppar flödar måktig,
Så grå jag är, will jag din bana följa,
Och fastän ej jag mycket har att wäga;
Ty gammalt lif är icke wärdigt offer,

Jag ger så godt jag har åt mina Gubar.
Och bättre är att dö i verk och handling
Än somna under taf på dödens bädd.

En gammal Bonde.

Stort skäl har du att på de Christna hämnas,
Dock bättre wore att du teg dermed,
Eo ringa heder har du inlagt, Eldur!
När Presten band dig båd till hand och fot.

Arif.

Tig, gamle welling! bry dig ej om håmben,
Den föres ut med swärdet, ej med tungan.
Bätt är att sära, swårare att hela;
Men gubbar's glam är såsom trämarstkutor,
Som få gå fritt i alla haf och wifar,
Och ingen wårdar sig mot dem att strida.

Solke.

Swad icke hämnadt är, kan hämnadt blifwa,
Och enighet oss gagnar mer än lif.

Tredje Uppträdet.

Desamme, En Qwinna med ett dödt barn,
i sorgbrägt.

En af Solket.

Släpp qwinnan fram! ett wigtigt bud hon förer.

Qwinnan.

Du waknar icke, nej! din sömn är tung,
Och mycket längre än ditt lif han blifwer,
Du öppnar aldrig mera dina ögon:
Djupt in i huswudet de sjunkit reban,
Och fly för solens ljus, och modrens blick:
Och hjertat klappar ej, det är det wärsta;
När hjertat dör, då är det slut med lifwet.

(Hon närmar sig till Solke.)

Hör efter här, om du ännu kan märka
Eisflockans slag inom det lilla bröstet,
Hör efter wäl! och om du något hör,
Så såg det för mig; men om allt är tyst —
So! såg mig också det — och lyhöna wäl!

Solke. (Lägger handen på barnets
hjerta och lyhönar.)

Sag hörer intet ljud, du arma moder!
Och intet lif i kalla bröstet flår,
Nej, allt är stilla, tyst som uti grafwen.

Qwinnan.

Min son är död, det wet jag nog, och fåfångt
Är allt försökt att wäcka upp de döda;
Men jag har kommit hit, att wisa eder
Mitt döda barn, sen! är det icke wackert?
Se, kinden hwit, och dessa spåda händer
Hopfnäppta. Mycket skönare det warit,
Om ej den grymma munken hade kommit.

Ulrik.

Du lilla barn, hwad du är skön i döden!
Det synes ej, som wore du förgången —
Hwaråt kan du wäl le, då du är död?

Ja, qwinna! om jag kunde återföpa
Din älsklings lif med mitt, jag wille gerna
Så wara död, som detta rena barn.

Qwinnan.

Jag ser en tår ifrån ditt öga rinna:
O, det är wackert se en kämpe gråta:
Wäl dig som ännu tårar har att gjuta!
Förr har och jag så mycket, mycket gråtit;
Men nu är det förbi, den tröstefållan
Har torkat ut — den grymme, swarte munken. —

Solke.

Dölj icke längre inom dig ditt qual;
Såg ut, hur barnet dog, hvem det har mördat:
Wi wilja sedan trösta eller hämnas.

Orvinnan.

Tröst — käre wån! förmår du icke gifwa,
Och håmb kan ej det djupa såret hela.
Blott den, som wäcker upp min döda gosse,
Han blir min hämnare, min Gud, mitt allt;
Men den är icke född, som sådant måftar.
Jag wandrar nu omkring med barnet jemt:
Det är ej mitt: jag lånar det af döden,
Och talar om för alla, hur det dog,
Så noga — det gör godt — när jag bestrifwer,
Så gråsligt som jag kan, dess sista stunder;
Då riswes såret upp, som läkas wille,
Och blöder ymnigt: lifwet täres bort.
Med glädje ser jag hur min styrka minskas,
Och tror att icke många dar behöfwäs,
Förrån och jag har slutat jemrens wandring,
Och jordad blifwer med min son på armen.

Ulrik.

Omåttlig och försträcklig måste wara
Din smärtas källa. Töm den i mitt sköte,
Att någon lindring må beståras dig!

Orvinnan.

Den kan ej tömmas; ty den är omåttlig.
Men jag will tala — Männer! hören mig!
Det war i förrgår, nära emot natten:
Jag stod wid elden, wåntande min make,
Som är i härnad på det wilba hafwet,

Och än ej kommit från sin långa resa.
Matt lyfte elden, goßen låg i waggan,
Och flumrade så fött och log i drömmen.
Då kom igenom dörren in så sakta
En lång och mager man i munkelåpa,
Med svartkonstbok i handen: steg så genast
Till waggan fram och smilade mot Yngwe:
Tog honom upp, han gret. „Eåt goßen sofwä,
„Hwi står du så hans sömn? hör du, han gråter?“
Då sade han: „På Biskopens befallning
„Will jag ditt barn till dopets nåd befordra.“ —
„Det höfwes ej,“ jag swarade; men munken
Med Yngwe gick intill ett wattenkar,
Som stod på trappan, sänkte honom neder
I kalla wattnets djup. — „Swad? rasar du?
„Du bränker honom!“ — Fåfångt war mitt rop:
Jag flög till hjelp — förgåfwes! kall han stod,
Och all min makt blef wanmakt blott och tårar.
Små händer räddtes upp, ett böneljud
Så quidande — mitt modershjerta qwaldes.
„Håll upp!“ — „Tu mera watten, desto bättre,
„Deß renare blir barnet,“ trollet sade;
„Gud will så hafwa: plantor måste wattnas.“
Nu knäpptes dessa händer hårdt tillsammans,
Och ingen sedan har dem skilja kunnat:
Matt ljudet blef — och dödens sista pust
Flög upp som eld, och flög med heta wingar
De stora spillrorna af modrens hjerta.

„Nu är han döpt;“ — ty då var Yngve dödd.
Då skrattade den vilde, fula Presten.

Oldur.

Förbannelse, så glöddhet den kan gifvas,
Må drabba mördaren!

Solke.

O, gråsligt, gråsligt!

Owinnan.

Skall jag förtälja det ännu en gång?
I förrgår aften —

Solke.

Owinna! skona dig!

Ulrik.

Den ewige Allfader tröste dig!
All mencklig tröst är intet. Jorden åger
Ersättning ej för din förlust, o qwinna!
Elsom för min.

Owinnan.

I kunnen ingen döb uppwäcka, ser jag.
Jag wandrar åter, andra vilja höra:
Och när allt folket hört mig, och mig wisar
Ifrån sig, då will jag gå ut på marken,
I skogen, under nattens swarta himmel,
Och sätta mig, och för mig sjelf berätta.
Det lider snart. Jag känner att det werkar. (Hon går.)

Röster bland folket.

Nu drage wi till Bispfen — ned med honom!
Utkräfwa quinnans hämd på mördarn, kommen!
Slätt skall han stå sig i sin klufna mösa.

En Bonde.

Nej! Mättet är ej fullt ännu. I weten,
Att dessa Christna binda våra gamla,
För att få plundra deras wunna skatter:
I weten ock, de taga våra barn
Från modrens bröst, och mörda dem och le.
Nu lägger jag dertill, att Emund Björnson,
Från hus och hem af Biskopen fördrefwen,
Nu irrar omkring werlden med sin dotter.

Ulrik.

Hwad? Emund Björnson? Hulda? säger du,
Fördrefne, och de tro på nya Guden!
Du wet ej hwad du talar: du är tofig.

Bonden.

Jag säger icke mer, än sannt lär spörjas,
Och skålet wet jag ock, hwarföre ormen
Nu biter sig uti sin egen stjert.
Slå ej ihjäl mig, om jag säger ordet:
Han drefs af Biskopen från hus och hem,
Emedan Hulda dig har älskat, Ulrik!

Ulrik.

Hwi grumlade du hämdens rena källa?
Min egen hämnare får jag nu blifwa,
Och icke folkets, icke modrens blott.

Du röfwade min kraft; det är förbi
Med stridens anda, och jag grubblar åter.

En af Solfet.

Den Bispens hufvud får med mödan på,
Den wärdig är att segerkransen få. —

Flere Ynglingar.

Du, Alrik, för oss an. Upp! dröjom icke.
I gåsningen har mjödet största kraften:
I första wärman duger modet bäst.
Kom, Alrik! drag ditt swärd: wi drage våra.
Ned med de Christna! Frid i Björtö stad!

Alrik.

Gån hwart I wilsen, rasen ej i dag,
Ej förr än Alriks sköldklang eder fallar;
Då följen mig, då kämpen såsom jag:
Den mest har lidit, må också först få strida. (Han går.)

Solfe.

Mig likar ej en sanslös wredes yra:
En man bör wredgas, icke öfwerilas. —
Och Konungen, som swärdet bär för folket,
Rådfrågas bör: hans wisa bud wi worde.
I stån ej här på allmänt ting och talen;
I åren icke folket; uppror heter
Att utan Kungens, utan folkets wilsa
Uppresa mordets blodiga baner.

En af Solfet.

Nej! wi må wänta tills de sig föröfat
Som hafwets sand, och våra herrar blifwit.

Nej! låt oss wänta tills de dödat oss
Och våra arma barn och våra makar,
Då först är tid att strida och att hämnas.

Solke.

När mjödet swäller uti häftig gåsning,
Och öfwer gyllne hornets bräddar fraggar,
Då blir du ruswild, om du deraf dricker,
Och gör i willan hwad du se'n skall ångra;
Men får det sätta sig, och grumlet sjunka,
Och du det gjuter så i dryckeshornet,
Då blänker det så klart mot rena guldet,
Och muntrar, stärker wäldigt den som dricker.
Så modet ock. Det klarnar om det hwilar,
Och fast det icke rusar, tänder kraften.
Är det en man, som blott i hettans stund
Har mod och drift, och intet med besinning?
Su längre molnet flockar sig och swartnar,
Dess starkare blir thordön, då den kommer.
Det går ej an att sjelfwa brott begå,
Just då wi rusta oss att brottet straffa.
Wäl minnes jag, att Gautbert wi fördrefwo
Och Nithard dråpo; ty de onda woro,
Och woro blotta främlingar i landet.
Men Biskopen Ansgarius är här
Som sändebud från Kejsaren i Franken
Till Konung Olof, och hans skyddsbrief har.
Han efter folkrätt ej angripas kan,
Men höras först och sedan öppet dömmas.

Nu will jag hos Kung Dlof få bedrifwa,
Att han med fina munkar och de andra,
Som nya låran här med tro anammat,
Dill nästa ting må stämmas inför folket:
Då wilje wi de arga männer twinga
Att fly ur staden och ut heka landet,
Att sina kyrkor rifwa, eller dråpas.

(En del af folket klingrar sig åt olika håll; bland de stillastående höres ett starkt mummel).

J Knoten så, mitt tal lår ej behaga.
Ja! duger icke Folkets råd för eder,
Så wåljen eder då en bättre Lagman,
Som mera smeker edra wilda lustar,
Som låter eder fritt er sjelfwa glömma.
Jag tror, att håmben sjelf bör helig wara,
Att mord och håmb ej alltid är detsamma;
Jag tror att säkrare wi målet hinna
Med lugnets styrka, än med hettans irrbloß.
Dock will jag stafwen willigt nederlägga,
Om Folket tycker, att jag illa råder,
Och lemna domarsätet, der jag suttit
J många år, och fört Almogens talan
På swåra ting, för trenne Sweafungar.
Med gullwigt ej jag mina ord kan wåga,
Blott rent och oförställdt min mening säga;
Men hwad jag talat ut med redligt mod,
Jag gerna will besegla med mitt blod.

Oldur,

Ditt råd är godt: fast långsamt, är det säkert.

En Bonde.

Du blir vår Lagman, som du varit hafwer.

Din wisshet känne wi, och lyde gerna;

En folkets wän war alltid Lagman Folke.

En annan.

Till nästa ting wi måge mangrannt samlas.

Urtima högmålsting wi fordra snart.

Folke.

Budkaflar falla er, då Rungen bjuder.

(De församlade hvirvla om hwarandra, och åtskiljas under ett predigt, småningom astagande forl. Oldur stannar och ser efter dem.)

Oldur,

Folk! mina faders söner! tidens smitta

Har fattat eder, slagit er med blindhet,

Och stulit kraften ut ur edra hjertan;

All samdrägt flyktad är, och splitet går

Kring Swea rike re'n med lömska steg.

Du står på grafwens brädd, mitt fosterland!

Må jag då före dig i grafwen komma!

(Han går långsamt bort.)

Fjerde Uppträdet.

Nebanföör Fullen, på hwilken de Christnas Kapell
ligger, hwars hwälfda port står till hälften öppen.

Ulrik. (sätter sig på en sten.)

Är jag utkorad till att Gudar hämnna,
Att föra ut det hårda ödets domar,
Så blir min ära dyrköpt. Ödet tiger,
När des bestämnda offer fallit här,
Och drar sin starka jernhand så tillbaka,
Som höll des kämpe uppe under striden,
Och Gudar le åt mig, då jag dem blotat
Allt skönt och stort, som jorden bär, till offer;
Och så belönande min fromma iswer,
De sända ned en liten tjensteande
Ät mig till brud, som öfwerallt mig följer,
Och högt mig älskar, smyger sig intill mig,
Tar mig så hårdt i famn, och hjertat höljer
Med heta kysars glöb, och heter Änger.
Då spänner jag min rustning fringom lifwet,
Och går till kamp mot Ödet, slår det neder,
Och stormar Gudars silfwerport, och wräker
Från sina stolar Walhalls grymma Gudar,
Och sedan döer från ånger och från allt:
Det blir en wäldig döb, en äkta döb,
Så god, att intet lif den-öfwerwäger. —

(Erkebiskopen kommer ut Kapellet.)

Det blir derwid: en blirt, och allt är gjordt.
Jag hugger Christenhetens hufwud af,
Och lemmarna förgöra se'n sig sjelfwa,
Du darrar, hand! det har du förr ej gjort,
Då du med swärdet klufwit hårda hjelmar,
War stark!

Femte Uppträdets.

Alrik lyfter swärdet öfwer Ansgarius, som nedkommit af höjden, men hejdar sig wid åsynen af Owinnan med döda barnet, som framträder från en annan sida.

Alrik.

Ru blef jag åter mild: der modren är
Med döda barnet, måste sriben wara.
(Han astågsnar sig.)

Owinnan.

Barnet gick i rosenlund
Leende om aftenstund,
Slumrande på blomstertufwan.
Ljusalf smekte barnets kind
Med de hwita wingars wind
Uppå blomstertufwan.

Dröm i gröna gråset låg,
Lurande på gossen såg,
Som en hök på lilla dusfwan:
Kröp och kröp i barmen in,
Stal i hjertat gadden sin
Uppå blomstertusfwan.

Ljusalf gret, och liten sof,
Moder gret, och liten sof;
Tåren rinner, hjertat blöder:
Når som moder gråter så,
Liten sofver tungt ändå,
På år liten döder.

Se barnet, som du låtit mörda, Biskop!
Kan du ej wäcka det, så dröp och mig!

Ansgarius.

Ej så, o qwinna! Till din älsklings döb
Oskyldig är jag, klaga mig ej an!
Be mig, om blodskuld låg uppå mitt hjerta!

Qwinnan.

Med denna ed du swår dig icke fri;
Ty man kan mörda utan swård och spjut.
Och du kan wara mördare ändå,
Fast intet gjutet blod emot dig wittnar.
Du wet det wäl, att en af dina munkar
På din befallning döpt ihjäl mitt barn.
Han ryckte upp det ur sin söta sömn,
Medsänkte det i falla wattenets djup,

Öch dränkte der mitt lifs lydfalighet.
O we! — han döpas skulle, wackert dop!
Så fästigt, att den hela wida werlden
Wid blotta tankan må förstenad blifwa,

Ansgarius.

Deruppe bor min domare: han ser
Mitt hjertas innersta: han wet min ofkuld,
Öch slår med rättwis hand den nidings hufwud,
Som under heligt sken, som Herrans Prest,
Gör Satans tjenst. Guds wrede öfwer honom!
Så återstod af alla mina sorger
Den bittraste, att mina egna bröder
Förneka mig, och grusligen förderfwa
De långa årens ännu spåda frukter,
Öch gjuta gift i ordets förflingsblommor.
Du är bedragen, moder! grymt bedragen,

Owinnan.

Ja! grymt bedragen på min lefnads hopp —
Öch du har röfwat det, du hala igel!

(Efter ett uppehåll.)

Bli du ej wred, bli du ej wild ännu,
Så tror jag, att den stygga munken ljugit.

Ansgarius.

Så argt har ingen ljugit under solen,
Öch kunde du, som Gud, mig genomskåda,
Du gret tillbaka alla onda ord,
Som öfwer mig från dina läppar flutit;

Men du är moder, en förtrosad moder,
Jag lider med dig, jag förlåter dig.

Owinnan.

Hit kom jag att dig håstigt öfverfalla
Med wredens ord, att reta dig emot mig;
Ty jag war säker, att ditt hjertas ondsta
Uppå ditt anlet skulle skrifwen stå: jag trodde
Ditt öga argt, som en förgiftad pil.
Men jag bedrog mig. Dina blida blickar,
Din klara panna och ditt stilla tal
Uföpnade mig snart, min tunga bundo.
Jag låser ömhet genom ögats tårar;
Ditt hela wäsende är lugn och frid.
En sådan man kan icke barnen hata.

Ansgarius.

Jag älskar barn och deras fromma hjertan,
Och deras öfkulb är min lust och fröjd.
Omwändan er till barn, är min prebikan;
Det heliga är ungt och åldras aldrig,
Och barnet är Guds helgedom på jorden.
Och skulle jag ej älska dessa små,
Då sjelf den Gud, jag dyrkar och bekänner,
War barn och låg inwid en moders bröst,
Som det du ber i dina armar håller!

Owinnan.

Han lesde wäl; du ser, att mitt dödt.

Ansgarius.

Han led och döden: döden blef hans lif:
Han uppstod åter såsom lifwets Konung.
Han har försökt, hwad lifwet äger ledt
Och ljust, hwad dödens stund är swår och bitter;
Derföre band han döden, bröt des wälde,
Och sitter nu på hårlighetens stol,
Och knyter jordelifwets brustna länk
Med ewighetens rosenband tillsammans,
Så mildt och stilla, att wi det ej känna.
Och will du weta, hwad han heter, qwinna?
Hans namn är Ewig Ungdom, Ewig Kärlek.

Owinnan.

Jag wille gerna tro uppå din Gud.

Ansgarius.

Tron är en lilja: hon är himlens dotter.
Den högste sår ofynligt öfwer ången:
Dyfl gro hans frön i ljumma jordens famn,
Och liljorna stå fagra upp och glänsa.
Men när Han sådde, ingen döblig wet;
Håll hjertat rent, din ofkulds hopp förwara,
Så kommer tron från höjden.

Owinnan.

Wäntans tid

Är kort; ty jag är redan wigd wid döden.
Den swarta munken war för grym: han släkte
I falla watten lifwets klara fackla:
Jag famlar nu i mörkret utan ljus.

Ansgarius.

Ej släckt är dgats ljus: det blundar blott.

Owinnan.

Lägg handen här: han är ju kall som is.
Lägg lifvets hand på dödens marmorbild:
Den kyles förr till döds än sörnen wiker,
Och dåra mig ej mer med hoppets löften. —

Ansgarius.

Min Herres hand kan lena dödens is:
Du får din älskling ur hans helga hand
En gång så warm och rosenfärgad åter.

(Han lägger handen på barnet. Det slår upp ögonen och
leswer. Ansgarius höjer sina sammanlagda händer mot
himmelen.)

Du Ewige! din tjenare så nära? —

Jag lofwar Dig, jag fruktar, och jag bäsvar.

(Han täcker sitt ansigte.)

Owinnan.

Hän leswer — hjertat slår: jag lrrar mig:
Jag drömmer eller dö, o, må jag dö,
Förän min salighet förgår: du leswer?
Se mig, mitt barn, se mig, jag är din moder,
Och dignar ned af glädje inför dig,
Du underlige man, och dig tillbeder:
Du är min Gud, du råder öfwer döden.

(Hon knåfaller för Ansgarius.)

Ansgarius.

W' lte knå för mig: jag är ej Gud,
Hans ringa Prest, ett redskap för hans under;

Men han är när dig här på detta rummet.
Fall ned för honom, nedlägg för hans fötter
Din förflingsgård af offer och af tårar.
En sådan stund, som denna, får du aldrig,
Så skön, så helig och så rik på kärlek.
Gud står framför dig med de öppna armar:
Hans nådestrålars glans dig öfversvämmar,
Och bön skall öppna hjertat, der de falla.

Ovinnan. (beder. Under bönens
tysta andakt gör Ansgarius försteden öfver
henne, och går sakta
bort. Hon uppstår nå-
gra ögonblick derefter.)

Nu vill jag kyssa dina händer, Fader!
Hvad? borta är han, undan mig försvunnen?
Om Gud ej tagit honom upp af jordent,
Så vill jag gå till dess jag honom finner,
Framräcka dig, min dyre son, till honom;
Ty du skall skåda den dig lifvet gaf,
Och få wålsignelse ifrån hans mun,
Att du en gång må öf hans namn wålsigna.
Densamma moder, som kring staden gick
I sorgens skrud och ropade om dödd,
Stall nu i glädjens drägt, med ljusnad blick,
Förkunna lifwets ord och Herrans under,
Och berg och stenar, dem min sorg ej rörde,
De skola gråta med mig i min fröjd.

Sjette Upträdet.

Alrik.

Med stilla gång jag detta rum beträder,
Der ån i gråset synas gudaspar.
Jag vördar Siaren: hans tal mig gläder:
Hans underverk mig med beundran står. —
Hvad glans det kommer af hans gyllne kläder!
En ring af ljus omkring hans hustruod står.
Min håmb förmildrades af ordens blomma:
Svärd! wid den mannen får du icke komma.

Walfader grånar: gudar åldras alla:
Min barndoms trollring re'n fördunklad är.
De redan länge varit mig för kalla,
Och värma jag i himmelen begår.
Lungt lifwet blir, då hoppets stjernor falla,
Och kronan ryckt ifrån des hustruod är;
Ty kämpen söker sig en sol i striden,
Och målet för sin handling utom tiden.

Min ungdomskraft, i svärdets lefostunder,
Den rese blef, som all min dyrkan tog:
Den smek en gång, trots alla sina under,
Och kärlek blef min Gud, och kärlek dog:
Nu går jag hemst i fordna offerlunder
Bland altaren, dem ödet sönderflog.

Hwar Gud jag tror, hwar ros jag rör, förwisnar:
Hwar står den ewiga, som aldrig wisnar?

Har wäl från Hells svartklädda, bystra dalar
Gulblockig Balder i sin glans uppstått,
Trådt in igen i Walhalls ljusa salar,
Och solstensmanteln, kronan återfått?
Mildt denna aning själens grund hugswalar.
O, wore den ej rök och dimma blott!
Jag wille gå på swärdsegg till hans möte,
Och som ett barn nedfalla i hans sköte. (Han går).

Sjunde Uppträdet.

Oldurs Stuga.

Dörren är i bakgrunden. Wapen hänga kring
väggarna. På eldstaden midt i rummet glimma nå-
gra eldkol med matt sten, af hwilket den på en karm-
stol slumrande Oldurs ansigte upplyses. Thore och
Are inkomma med wed, den de lägga på elden.

Thore.

Så, Farfar! få wi nu din saga höra?

Are.

Han sofwer wißt.

Thore.

Jag undrar om han blundar.

Are.

Stör ej hans hvila, Thore! wänta litet!
Han är så wacker, då han sofwer. Lyft!

Thore.

Om jag blott stryker Farfar löst på skägget,
Så waknar han; det plår jag ofta göra,
Så smeker jag hans kinder, när han waknat.
Han blir ej wred: du skall få se, det lyckas.

Are.

Låt bli det, Thore!

(Thore går fram till Oldur, och lägger handen på hans haka. Are bäller honom med all makt, då han, i fara att falla baklänges, griper hårdt om skägget. Oldur waknar, och Thore, då han will draga sig tillbaka, snafwar omkull på några wedtrån.)

Oldur.

Hvem tog mig i skägget?

Thore.

Jag, Farfar!

Oldur.

Will du något?

Thore.

Höra sager —

Nu medan brasan brinner.

Oldur.

Sätt dig, goffe!

Den ej kan stå på benen, han må sitta.

Thore.

Att stå och springa, hör en gosse till;
Du har ju sjelf förbjudit oss att sitta.
Nog kan jag stå, och starkare jag är
Än Are, fast med swel han får omfull mig.

Are. (som lagar om elden med
ett gammalt spjut.)

Om du är starkare, jag inte wet;
Men att du ej så wäl kan lösa gåtor,
Och binda not, och göra granna drakar,
Det wet jag.

Thore.

Intet duger oförsökt.

(De brottas. Are will wärja sig med spjutet, men blir
öfwerwunnen och faller.)

Oldur.

Nu stilla, gossar!

Thore.

Jag fick spjutet, Are!

Den gamla hjelmen, som på wäggen hänger,
Fullrostad, full med spindlar, som du fått
Af farfar, och ej bryr dig mycket om,
Den skall jag winna af dig nästa gång.

Are.

Gästen kommer i ett hus,
Huset genom gästen far,
Wården blir i gästen qwar —
Tyd mig gatan utan krus.

Thore.

Eds gåtan sjelf. Jag älskar ej att grubbla.

Are.

Wålan! jag will då hjelpa dig att tyda.

Sjön huset är, och gästen är ett nät.

Och wården fisken, som i nätet fastnar:

Om du är stark, så är jag slug, min bror!

Oldur.

Gåtvis will Are, stark will Thore wara;

Dock båda låren I deri förlitas,

Att jag för eder något må förtälja.

Och efter jag i qväll är glad till sinnes,

Och minnet leker för mig af min ungdom,

Då jag i eder ser två trogna bilder

Af forntids kraft och wisshet våra upp,

Att blifwa fosterlandets stöd och åra,

Så will jag något underbart berätta,

Till öfning för inbillning och förstånd,

Som jag med wilja länge har förtegat.

Min fader, då han hufwudhvit och gammal

War worden såsom jag — då war jag goße,

Wid edra år — tog mig i hand en qväll

Och sade: „Oldur! jag är trött att lefwa,

„Och samlas snart till mina faders ben.

„Jag will se solen ån en gång derute

„Förrån jag dör; led mig på berget upp!”

Jag gjorde så: den gamle satte sig,

Och njöt med fröjd den sköna qvällens wällust,

Och bland de andra sägner, han förtalade,
Dem redan jag i arf er anförtrott,
Kom fram till slutet denna dunkla saga:

„Högt i Norden låg en hårlig borg på en klippa.
Långt såg man derifrån öfver land och sjö. Berg och
kullar och betornade borgar lågo rundt omkring såsom
Lydfingar under den höga klippans borg. I den var
en sal, som var ståtlig inredd. Des taf hwälfde sig
som en blå himmel, och fyra upprätta björnar af guld
stödde des hörn.

Måttig och stor var den Konung, som der rådde.
Staliga Kämpar i harnesk omgäfwro honom. De woro
glade och drucko. Skalder med gullharpor söngo om
Kämparnas bragder. Dro het en af dem.

Sjelf satt den höge Konungen på en bildprydd silf-
werstol. I jern war han klädd, så blankt som hafwet,
då det är lugnt; hieshan omslötts af en skön stormhatt,
och hwitt flöt skägget i wågor öfwer brynjan. Han
war blek af ålder i sitt anlete; men kraftiga drag fatta-
des icke. En stor gyllne tafsa höll han i den wenstra
handen. Ett swärd war griffel i den högra.

Och han täljde runor. I en blå ormslang, som
flingrade sig i konstiga bugter kring tafsan, ristade han
sköna, måttiga runor, en för hwarje segerdag, början-
de wid ormens stjert, och allt framåt skallen. När so-
lens wagn rullade ned i wester, och glansen af des guld
låg på wattenet som ett glöddande skum, förenande him-

mel och haf, i hwilket hwhita swanor badande flögo upp och neder, när Kämparne kommo hem med seger, då skref han en runa, och sången ljöd wid harpens klang i borgen.

Natten kom. Då sken den mysturna runan, och det war som om dagen.

Ären runno, och Ormen war fullskrefwen. Mulna sutto Kämparne, då de hemkommit med seger om qvällen; ty Kungen skref ingen runa. Då steg Dro fram och frågade:

„Runfader, är du döder?“

Men Kungen log sorgligt. Alla wäntade mörker om natten; ty de trodde solen skulle gå ned. Men solen kom högre, och wille icke ned. Hon kom närmare borgen. Kungen wille skrifwa; men han kunde icke mera. Borgens port flög upp, Kämparna skåfde. Dro qwad:

Blet fitter Kungen,
Bletare runan.
Ho kan mig såga
Hwad Runfader wäller?
Harpan är stum,
Och strångarna darra:
Dro will dö.

Solen kom strålände genom porten. Då brann borgen i ljus, och Kämparne skylde sina ansigten. Somlige knotade, somlige knåfölo. Men skenet mildrades, och en skön Jungfru i hwhita kläder framskimrade ur

den mer och mer hvitnande glansen, hvars yttersta strålar blott woro heta och röda. Ett underfönt barn fatt på dess arm, och slågtade med en palmqvist glansen från Jungfruns ansigte.

Den gamle Konungen sade: „Pilt, hwad heter du, och hwadan är du kommen?“

Jungfrun sade: „Hit är kommen Konungen af Österland.“

Då sade Konungen i Nordansalen: „Spåd är du att wara Konung. Will du ej sitta hos mig, och se mina runor?“

Konungen af Österlandet sade: „Jag will sitta hos dig.“ Och han såg på den runfulla tafan; ty Jungfrun satte honom i den gamles knå.

„Sköna äro dina runor; men en fattas. Ingen medelruna synes här wara. Will du, så gråfwer jag dig en, Konung!“

Det bejakade Konungen, och pilten ristade med den klara ändan af sitt finger midt på tafan, och guldet smälte urdan då han skref.

Och det war en Blodruna. Hon såg ut som en nyss utsprucken rös, doftande och skön.

Men då war det underligt att se, huru de andra runor började att krypa och gå, lifsom fruktade de den nya, och slogos inbördes. An skotos de samman, an lupo de ut åt olika håll, och rusade åter ihop, att det flamrade hårdt i salen. An gingo de parwis rundt

omkring brådden, och den främste steg tillbaka, att de alla ramlade. Men snart fattade de hvarandra, gingo i vågor upp och ned, och blefwo till fjäll. Ormen slingrade sig, och gapade mot blodrunan. De föllo båda till golfwet, lofnande från taflan, och kämpade. Då ryste alla, som i salen woro; men pilten log.

Taflan svartnade; och då den gamle Konungen, som stilla affomnat under striden, sönt ned i jorden, föll hon doft öfwer honom som en lifsten, der ännu hålor syntes efter de bortlupna runorna. Blodrunan wårte, och Konungen af Österlandet satte den på sitt bröst. Ormen och han kämpade.

Då reste sig alla kämparne, somlige för ormen, somlige för Konungen. Jorden skalf wid det wåldiga slaget. Hjeltar föllo, och af deras blod wårte rosor upp, och snart blef den wida salen som en blomstergård. Och den sköna Jungfrun gret. Ormen böljade sig; förfärligt skramlade deß fjäll, och han rusade med dubbel kraft mot Konungen af Österland — — — "

Här tyftnade min faders matta röst:
Hans hufwud sönt: det war förbi med honom,
Och gåtans nyckel tog han med i högen,
Elsom deß slut. Mörk är den, och mitt lif
Har icke hunnit till att den förklara.
Måhända finnen I deß nyckel, barn!
Ty tiden tyder mycket.

Are.

Hu, jag ryser,

Den grymma ormen —

Thore.

Är du rädd för tanken?

Du skulle bött af skräck för verkligheten,

Du är ju slug; förklara farfars saga!

Are.

Jag tror att ormen wann.

Thore.

Jag tror tvertom;

Den, som så mäktig runa skrifwa kunde,

Blef ej af några etterormar biten.

Oldur.

De gamle, som i sagans helgedom

Inwigde varit, ligga i det tysta;

Men spörjas torde någon gång i werlden,

Swarthån betydelsen kan rigtad wara.

Ett säger jag: hwad som af ålder varit,

Är heligt, barn! må ingen gåcka det!

Barn få ej leka med den heta elben,

Först lära runors språk, förrn de dem skrifwa.

Rör nu upp elben der! Det blifwer mörkt.

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Ulrik.

Ulrik.

Mörkt är wål här; men mörkare är ute.
Wål står sig den, som får wid brasan sitta,
Och slumra sakta wid dess milda wärme;
Men den, som ute går i swarta qwällen,
Semt sölande och ingen lyckta öger,
Och icke finner, efter själens sadla
Har brunnit ut, den står sig sämre, den.

Oldur.

Hwad söker du i qwäll? hwi har du icke
I stilla samqwäm här ibland oss suttit?
En man har dagen fått, för att arbeta,
Och finna hwad han äskar och behöfwer,
Och dagen är så lång att den förslår.
När afton kommer, skall han hemma blifwa,
Och öfvertänka, hwad han gjort om dagen,
Upplösa handlingen och werksamheten
I ljustligt minne och i ädel hvila,
Det bätar ej i mörkret ute trefwa.

Ulrik.

Men om hans handling då är mörkrets handling,
Om solen honom styr, och han styr solen,
Då går han helst om natten, will jag tro.

Oldur.

Rätt så. Nu hör jag väl, att du ej menar
Dig sjelf med denna bild; du är ej någon
Nattvandrare. Dndt trifwes bäst i natten.
Du war ju alltid solens wån och dagens,
En ådel mandomsblomma, som sig wände
Mot ljusets ursprung, hwart det strida måtte,
Som helst gõt ut sitt doft i solens sken,
Och blomstrade, insupande desß strålar.
Det mörka, kalla har du aldrig ålskat:
Din rena kämpesjål, liksom en spegel,
Har fattat upp hwar ljusets bild begärlig,
Och återkastat den mer klar och hårlig.

Utt.

Så war det fordom. Allt förändrar sig.
Man blifwer äldre med hwar dag man lefwer,
Och sämre: allt det wet du nog, min fader!
Så åfwen jag: nu solens sken jag hatar,
Och lider illa nog den bleka månen,
Som sitter likt ett snålt, nysfiskt bga,
Och will bespeja mig, när som jag wandrar
På sporriagt rundtomkring i nattens timmar.
Det är ju hårdt, att, då all jorden sofwer,
Och menniskorna lyttat se och höra,
En stackars man ej kan få gå i fred,
Och göra hwad han will i hemlighet.
Då gapar månen ned, och will mig sluka
Med sina blanka blickar, och jag måste

Gå hem igen med oförrättad gerning,
Om icke ett barmhertigt moln vill komma
Och sluta himlawåltarns ögonlock.
Det är förförckligt, det, att jord och himmel
Förenat sig, att skiftewis mig plåga.

Oldur.

Med undran hör jag, Alrif! dina ord;
Ty såsom luften blå från dimmans dunkel,
Så skiljer du dig från dig sjelf, min Son!
Och outgrundlig är mig din förvandling.

Alrif.

Jag trodde dock, jag gjort mig nog begriplig;
Men om du ej vill fatta ordens mening,
Så vill jag wäcka dig med detta tillägg:
Som du har gjort mig, Fader! sådan är jag.

Oldur.

Wid Dden, Alrif! sådan är du icke:
Ditt kämpeursprung du i qwäll förnekas.

Alrif.

Jo, just i qwäll är jag din rena afbild,
Du gamle, gråa Gubbe! jag vill blod,
Och derpå kännes ulfwens ulfwoursprung.
Och för att wisa dig, att jag dig älskar
Och aktar eden, jag inför dig swor,
Så vill jag blota åt de gamla Gudar
Här inne, nu, i denna stund: hur hårligt!
Wid blodets rop och lågans höga fladder,
De skola wakna, rusta sig och luta.

Nog will jag wäcka dem, det lofwar jag,
Så wida någonsin de lif besuttit;
Men slumra de igen, det bryr mig icke,
Dch intet offer mer dem återwäcker.

(Han fattar Åre och Thore, och leder dem fram till Eldur.)

Skuldigt blod är Åsarna behagligt:
Hår äro twenne unga lamm, min Fader!
Som nu så stilla gå i bet och tiga;
Men så de åren på sig, kommer sweket
I hjertat, och om ej min blick bedrager,
Så blifwa de en dag, förrän du tror,
Ett par wådurar, som sin herde stånga.
Nu tro de Thor och Oden, Frey och Freja,
Dch kunna räkna upp på sina fingrar
Den långa raden af de gamla gudar;
Men, ser du, ungdomskraften växer till,
Dch will ej alltid bo i barnets linda.
De wilja en gång tänka, dessa barn,
På egen hand, och då är det förbi:
De gå ifrån din tro, då du är dödd.
Nu, innan än en sådan giftig flågt
Fördunklat själen's himmelsklara yta,
Så brytom wi det spåda lifwets stängel,
Inför de mäktiga, i Gudhem bo,
Dch bringom dem det söta blomsterparet,
Att jag må blifwa fri ifrån min ed,
Dch bästa ämnet för den onda tidens
Drena låga bli ur wågen rdydt.

(Han drar svärdet.)

Knåbbjen, barn! nu vandren I till Dben.
Jag ser, I båfven ej för sista resan.
Friskt mod, ren blick ännu i dödens timma,
Och upprätt hufvud, karlafärg på kinden:
Det är en Sweets sed, att så se ut.
Waf upp i Walhall, öppna silfverporten!
Två gudabarn dig gästa, store Dben!

(Han lyfter svärdet.)

Are.

Släpp mig, jag vill ej dö.

Thore.

Dö, men ej slagas:

Jag vill väl slå med dig om lifwet, Ulrif!

Oldur.

I Gudars namn! dig hejda, vilde yngling!

(Han vill rycka barnen från Ulrif.)

Min ålders glädje, fosterlandets hopp,
Vill du förgöra — och du är min son? —

Ulrif.

Ja! som en trogen son jag för dig står;
Du har ju sändt mig ut med svärd i hand,
Att döda fränder, som från Asars lära
Affalla först — men grymmare det är
Att först dem låta snärjas in i willor,
Och lémst föröra dem wid målets gräns.
Nej, Oldur! det är segt: uppriktigt handlom!
Att öppet slå ettusende ihjäl,

Är ej så grymt som att ett enda lif
Med swet och konster utur kroppen skjata.
Upp! dödom allt hwad lif och anda har,
Af Odurs slägt: jag will ej gömma mig,
Men modigt följa dem i döden. Sedan
Kan du med trygghet leswa, säker dö.
Men om, när du inträder i Walhalla,
Din blotta hjesa och ditt silfversflägg
Har något rodnat, om du slåckar golfwet,
Och Odens kämpar wända sig ifrån dig,
Skyll ej på mig; du har det sjelf så welat.

Oldur.

Son! grymme Son! wid hwart af dina ord,
Sag dö en gång: — Hwad will du dessa barn?
D, hörde du den forfens wilda dån,
Som brusar här, en ström af samna fälla,
Ur hwilkens djup ditt eget lif har utgått —
Då släppte du ditt swärd, och blefwe midt.

Are.

Nåd, nåd!

Oldur.

Stöt neder mig, slå ned din Fader!
Mitt blod och deras komme öfwer dig!
Det är din broders barn —

(Han riswer sina kläder.)

D, we, hwad fasa!
Min Son en ulf; mitt hus en mördarkula.

Thore.

Tag mig i famn, och kyss mig först en gång;
Jag vill ej att du dödar mig af vrede,
Och sedan skall jag ej för slaget blinka.

Ulrik.

Man rör ej för, att man ej är af sten:
Jag vet ej till mig mer — kom i min famn,
Du och — jag kysser er — förlåten Ulrik!

(Han kysser barnen.)

Oldur. (omfamnar Ulrik.)

Min är du åter, ja, du är min Son.
Du tänkte aldrig mörda dessa små:
Du wille pröfwa mig. Nu är allt godt;
Förbannelsen hann ej från mina läppar.

Ulrik. (räcker swärdet åt honom.)

Tag åter detta, då du wäl har funnit,
Swad mildhet ligger i det hemska löfte,
Du lockade derute af min mun;
Lös mig den swordom, som så hårdt mig trycker,
Och låt mig hämnas dig på annat sätt.
Räck mig din hand derpå, med du är warm,
Och låt ej menskligheten åter falla!

Oldnr.

Mig fresta dina ord; men framför allt
Gå Gudars rätt och Nornans wisa domar:
Swad engång swuret är, går ej tillbaka,
Så wißt som strömmen ej går uppför klippan.
Oskulden helig är; men, mina barn!

Om I förgåten mina ord och läror,
Och löpen blindt från Gudar och från minnen
I en förderflig nyhets länsta fann,
Då står min hämnare med swärdet der.

(Göfarne draga sig sakta undan.)

Det är min kärlek, som det ordet säger.

(Han vinkar dem till sig. Åre dölsjer sitt hufwud i hans knä.
Thore ser stindt på honom.)

Ulrik.

Nej! du får bedja dig en annan bödel
Af Gudarna: jag drager ej mitt swärd
Mot dessa barnen mera: det är wist.
För mig de gerna skola lif och tro
I oförd frid behålla och bekänna.
Du will då icke swärdet återtaga?
Jag får ej bringa dig en annan hämb —
Är du ej nöjd med annat blod än eget?

Oldur.

All annan hämb är intet, batar intet:
Blott den, du swor, kan rädda fosterlandet.
Det är min tröst: som trogna, sanna Swear,
Sin bana skola de till målet wandra,
Och faste stå wid sina fäders tro,
Som bryggans pelare i Mälarns djup
Emellan Adelsö och Björkö stränder —
Förwara swärdet; glöm ej löftet, Ulrik!

Ulrik.

Hårdnackade! jag minnes hwad jag swor,
Att detta swärd skall genombåra den

Som först af Oldurs slägt på Christus tror
Och blifwer döpt; men dessa barnen döda,
Det har jag aldrig swurit: och hvormet,
Hvornem denne förste blir? Nog af, war trygg;
Jag bår min plåga, tills min stund år kommen.
Tu längre, fader! jag dig här betraktar,
Tu mera liknar du en dunkel wålnad,
Som spökar lefwande, som glömt att dö,
Och icke mera wet, hwad tiden lider;
Ty han har rymt ifrån dig. Du står qwar,
Af månen genomlyst i egen graf,
Det enda, tiden öfrigt dig har lemnat,
Och kan ej skugga kasta; ty du år
En skugga sjelf. Nu måste jag härut;
Ty örnens wingar susa på min hjälm,
Och andra röster ropa mig. Farwål! (Han går.)
(Elden förkolnar. Oldur sitter med barnen omkring sig,
i djup tystnad.)

Täckelset faller.

III.

Första Uppträdet.

Björkö.

Gata i skaden.

Clemens med en bibel, *Two* Kämpar.

Sörsta Kämpen.

Stå, Munk!

Clemens.

Min Wån, jag har ej tid att stanna.

Sörsta Kämpen. (griper honom.)

Håll, säger jag. Godt folk plår icke fly;
En tjuv, en skålm blott, springer, då han ropas.
Hwårt ämnar du dig hån med silfverskrinet?
Har du ej stulit det? Jag tror ej Christna.
Lås wackert opp; ty är det silfwer utan,
Så har det utan twifwel guld i munnen.

Clemens.

Nej! nej! så sannt jag syndar! intet skrin;
Men guld det innanför är åkta klart,
Fast du des klarhet icke fatta måktar.

Andra Kämpen.

Lås opp!

Clemens.

Sag har ej tid.

Sörsta Kämpen. (med handen på
svärdsfasweln.)

Dö, eller öppna!

Clemens. (öppnar silfverbibeln.)

Kent blänker guldets här; dock ej för eder.
Med händer winns det ej, och ej med swärd,
Långt mindre med ett ryttarord: man slår sig
På kämparwis ej in i himmelriket.

Sörsta Kämpen. (öppnar boken.)

Hwad lustig brofighet! se på, hur rödt
Och blått och gulb och alla granna färger,
I sällsam blandning hwimla om hwarannan,
Som sjelfwa Bifrost låg på hwita bladet.
Här står ju Brage sjelf med gyllne harpan:
Der Thor, med portarna wid Totunhem
På ryggen; se, der har han Midgårdssormen,
Will slita upp deß gap med gudastyrka.
Nu kommer Walhalls sal, så hög och präktig;
Der ser man ljusastakan stå på bordet
Med gyllne armar, jemte mjödets kârl,
Och Oden sjelf, i djupa tankar sänkt,
I gullstrud och med bröstflapp, höljd af perlor.
Han pekar upp med handen: tom är salen.
Ja, ja! tom är han: Oden pekar upp —

Hwad dr wål upp i Walhall? Gudars sáte
Är allrahögst: det bår sig ej, min Wån!
Hwar har du fått den underfulla boken?

Clemens.

Jag har den skrifwit, och jag har den målat.

Första Kämpen.

Jag köper den.

Clemens.

Mitt lif får du på köpet.

Första Kämpen.

Jag byter med dig: will du hafwa guld? —

Clemens.

Guld? ej för guld jag inom dunkla cellen
Har wakat nattetid wid lampans sken,
För att få måla dessa underbilder.
För guld jag ej den halfwa natten bedt,
Och halfwa natten utbredd här i färger
På pergamentet bönens byra frukter.
Guld ger ej åter helsans forbna styrka,
Som smälte bort i waka och i fasta.
Jag nedlagt här mitt hjertas helgedom,
Min tro, mitt lif: det kan ej så betalas.

Första Kämpen.

Hwad will du då att jag dig ger i byte?

Clemens.

Ditt swård.

Första Kämpen.

Mitt svärd? tro icke det, min gubbe!

Min trogne följeslagare i lifvet,
Mitt ljus i mörkret, och mitt värn i striden:
Först med min sista blodtår får du det.

Clemens.

Du älskar svärdet, jag min bok. Hvi vill du
Beröfva mig det kåraste jag äger,
Då sjelf du ej din skatt umbåra kan?
Så är min lära: du skall sjelf försaka,
Om du försakelse af andra fordrar.

Andra Kämpen.

Kolf, bry dig ej om muken och hans bok.

Första Kämpen.

Dröj litet! något wackert kommer här:
Se Balder, hvar han ligger blek och död,
Och Nanna står wid bären stum och gråter.
Mig tyckes werlden död: så tyst och kallt
Är allt omkring den fallna gudafonen.
Du målar bra.

Clemens.

Din tydning jag ej lider.
Gif hit min bok; des höga föremål
Ohelgas af din hedniska förflaring.

Andra Kämpen.

Sag tror dig ej: jag fruktar att du herar.

Clemens.

Tro hwad du will: din tro är slät ännu.

Andra Kämpen.

Jag nåpser dig för detta ordet, Prest!
(Han hugger efter Clemens.)

Clemens.

Hjelp, Jesu!

Första Kämpen.

Etyr dig, broder! Folke kommer.

Andra Uppträdet.

Desamme, Oldur, Solke Lagman.

Solke.

Ej wåld! stic' swärdet in! Frid bjuder jag.

Andra Kämpen.

En swartkonstmakare bör döden dö:
Han hådar Gudarna. Se, hwilka bilder!

Solke.

Gack nu i fred och ro, du Christne man!
Ditt lif är fritt; men boken jag behåller:
Den synes underlig för mina ögon.
Då jag den granskat, får du boken åter,
Om den från swel och trolldom fri besinnes.

Clemens.

Kansaka! Herren boppne dina ögon,
Att du må fatta, hwad den innesluter!
Jag tror ditt löfte, och förblifwer trygg;
Ty ingen trollbild eller ord du finner,
Om du i ewighet den genomföker.
Jag lånar dig min skatt; men wårda den
För släct och men!

Solke.

Så noga som mitt öga.
(Clemens går.)

Andra Kämpen. (till den första.)

Här saknar ingen oss: wi gå wår wäg.

Första Kämpen.

Då rostet fallit wäl i jägarns händer,
Må stöfswarn löpa, hwart han will och gitter. (De gå.)

Oldur.

Nu will jag att du lemnar mig i dag
Den sifswerboken, att jag må förnimma
Desß innehåll. Jag är i runors tecken
Och andra sinnebilder wäl förfaren.
Törhända ligger här med klara ord
De Christnas dödsdom tydeligen skrefwen.

Solke. (ger honom bibeln.)

Gör så; jag känner din förfarenhet:
Och tiden lider till den stora dagen,
Då dödens eller lifwets lott skall dragas,
Och hwart bewis mot fienden är byrbart.

Nu brusa högt de unga **Swears** sinnen:
Nu reser mannen sig: nu stapplar gubben
Från sätet upp, af iswer håstigt fattad;
Swar en will se den stora kampens utgång.
Det blir ej wanlig strid, då man mot man,
Dch här mot här går fram med mod och styrka;
Dsynliga och höga gudamakter
Medstiga nu på jorden för att brottas:
Gud går mot Gud: det blir en gråslig fejd,
Dch wi, som gå och stöka om hwarandra,
Bli werktug blott för våra Gudars råd.
Dß egnar stå som berg, der de oss ställa,
Dch flyr oss segren, som jag ej förmodar,
Som berg wi falla på den onda skaran,
Att de med oss förgås, som oss besegrat.

Oldur.

Wi böre handla, såsom fria männer,
Dch ware stöd hwem som det will och kan!
Jag skall ännu, i mina gråa dagar,
Nwarhålla kraftens sista slägt i bröstet,
Dch känner wäl, att när den rusar ut,
Så tar den med sig lifwets pust i flykten.
Få skola klaga på min graf: den gamle
Har ingen, som will följa sig i döden,
Dch jag får ensam dö, som jag har lefwat.
Men som ett snöfjäll, med sin hwhita hjesa,
Ser resligt, trotsande mot middagsfolen,
Dch dock förtåres långsamt af dess strålar,

Dch löses upp i strida wattenfloder,
Som gjuta fruktbarhet i ång och dal;
Så skall ock jag af tidens brand upplöfas,
Dch af den dimma, deri jag förwandlas,
Skall rinna merg i fosterjordens barm.

Solke.

Din hjelteson, den hårliga, den unga,
Skall i sin faders fotspår wärdigt tråda.
På honom hwilar hela landets hopp:
Han är vår källa ungdoms byra krona.
Med honom åge wi vår seger gifwen;
Ty ingen nyhetslåra retas kan,
Då ungdomslågtet stöter den ifrån sig.
Men om med makt den allt ungdomligt fattar:
Din sjelf den lif och friskhet inne åger;
Förgåfves stråfwa då de gamla männer,
Att bygga dammar för des klara flod:
Hon bryter banden, öfverswämmar jorden.

Oldur.

Jag mins den tid, då Oldur war för Altit
Ett heligt efterbörne, wärdt att följas;
Då årens wisshet öfswade sin makt
På gosens öppna, men dock stora, hjerta.
Allt mer han wäxer nu ifrån sin fader;
Han går sin egen wäg, och jag går min.
Wäl öf om våra banor sammanstöta,
Förrän den ena förbi målet irrat!

Solke.

Du talar annorlunda nu än förr,
Och mycket viktigt lärer förelupit
Emellan eder: detta rör mig ej;
Men hvad jag redan hört, mig mera gläder,
Än om han geck i of och lydde blindt
De gamlas råd, och sjelf ej wilja ägde.
Låt honom gå sin gång, han känner sig:
Hvad äldren fruktar, är en lek för ungdom,
Och, tro mig, han går fortare än wi.

Oldur.

För fort, för fort. Han rasar, det är felet.
Som Gud han handlar, då det högfint mod
Och kraft och drift för ögonblicket gäller.
En Jätte lif, han kämpa kan med Asar,
Och det för intet. Forbras lång begrundning,
Och tanken måste verka förrän swärdet,
Om det of gällde hans, ja, werldens lif;
Han går i elden raft, då nycken bjuder,
Jag fruktar, han förstör, hvad wi byggt upp.

Solke.

Det ligger något stort och outgrundligt
I Alriks själ och lynne. Hvem kan säga:
Gå dit! åt honom, eller: stanna-här?
Han är silt eget bde; märk det wäl:
När stunden nalkas, så skall Alrik stanna.

Oldur.

Han är en storm. Widt öfver haf och länder
Han far, vill renja luften, men i farten
Insuper sjelf, ur träsk, från blomsterfält,
Än giftiga, än helsosamma ångor.
Jag fruktar — och än har jag aldrig fruktat
I otid — någon farlig etterpust
Har han uppfångat re'n: han talar spottigt
Mot Gudar, ler åt deras ålderdom,
Vill hafwa allting nytt. O flanna, yngling!
Det har gått långt, då du det fordnade ratar;
Dock, huru skulle den sin fader ära,
Som anser alla Gudarna för gamla?

Solke.

Förundras ej, om något sorgligt minne
Af bruten kärlek slundom honom griper,
En tanke på hwad han för dig försakat,
Kan hwåsa någongång hans rena tunga
Till bittert skämt mot detta dunkla, gamla,
För hwars försvar hans ungdoms helgedom,
Den sköna Hulda, öfvergifwen blef.
Blif icke vred; ty onda ord förderfwa
Allt hwad wi wist beredt. War honom blid:
Det stärker honom på hans hårda bana.

Oldur.

Ru ser jag honom sällan. Ofta plågar
Han hos Kung Dlof wara, kommer sent

Till hus, och ofta är han icke hemma
På flera dagar: mången mulen qväll,
Då stormen rasar, ser jag honom ro
Med wildsint kraft en båt mot Adelsö,
Att forßen såsom röf kring kölen hwirflar.
Det säges att han långa natten sitter
I Emunds hydda stum, som öde står.

Solke.

Han vaknar nog, när drömmens mått är fullt.
Må wål! Mig kallar pligten till Kung Dlof,
Att om vårt wärf med honom öfwerlägga.
Budkastlar måste skaras, sändas ut
Att alla kanter: flera rika bönder
An skola kallas: tinget stundar snart.
Och medan jag mitt kall och öde följer,
Så läser du din bok, och hämtar der
Kanhända Christendomens hemlighet,
Till goda sakens båtnad, när det gäller.

Oldur.

Jag litat ej på Kungen: han är tyft:
Att munkens pladder lånar han sitt bra;
Men folket stöta wägar han ej heller,
Och munnens falskhet kan han icke dölja
Med sina stora, röda knäfwelbärar.
Ditt öga wäke noga på hans steg!
Lift går omkring oss, ärlighet kan narras,
Och krig med tungan är ej Swears konst.

Derföre är det godt att kunna lägga
Sin sak i dagen strax, och drifligt fåga:
Sen, ulfwar, swaren nu, och dömmen, Swear!
(Folke går.)

Tredje Uppträdet.

Simmelen mulnar. Åstväder.

Oldur, Ulrif.

Oldur.

Din ankomst fröjdar mig; ditt möte, son!
Är lyckosamt, ehwad du må komma,
Du finner mig i qväll med swärd i hand,
Så godt och skarpt att jag ej byta wille
Med Ulrif's wapenskrud från topp till tå,

Ulrif.

Till enwig tyckes mig din stämma bjuda.
Tro ej att jag utmaningen beswarar.
Slå ned mig, Oldur! fäll mig tyft i sanden
Med dina dolda swärd: jag will ej knota,
Men tacka dig; ty hwad som mera är,
Än lif och blod, det har du redan tagit.
Men reta mig, det bör du icke, Fader!

Oldur.

Det ware långt ifrån mig! Kom, min Son!
En lustig syn jag för din blick upplåter:
Ett wittne, som med tusen munnar talar,
Ett spjut, som sära kan med tusen uddar,
Har jag erdfkrat utan strid i dag. (wisar bibeln.)
Sjir finns en brofig mångd af trolldomsbilder,
Beswårjeller och leda hergestalter —
De Christna Presters hufwudbok, der allt
Af deras snöda konst of uppenbaras.
Då jag för folket träder fram med denna,
Skall stafwen brytas ofwer nya fron,
Och ädran stängas, hwarur eld och mord
Dhåmnade kring våra kuster flödat.

Alrik.

Låt se ditt fynd: du gör mig undersam.

Oldur.

Följ mig, min Son! wid brasans sten i qwall
Wi wilje af mitt byte of förnöja.
Nu blåser kallt från sjön, och thordön går;
Dwåbret nalkas. Bäst är under tak.

Alrik.

Jag trifwes wäl i luften, när det blåser.

Oldur.

Blåst war min lust i mina unga dar. (Det ljungar.)

Alrik.

Mårl' der i Norden molnets höga vägg;
Hur åskans wigg går fram i hvarja strålar!
Elår han i hafwet, der de swarta böljor
Som drakar orma sig mot himlens hwalf,
Och råcka fraggigt gap mot eldens flamma;
Far han å land, och der förstör en ek,
Elår hufwen af, som lian blomsterknoppar:
Det rör ej honom stort; ty stora andar
De weta icke mycket till sig sjelfwa;
Men småfolk se'n, som hufwudskallar hittar,
Och krålar upp på eken, för att hugga,
Berättar grannt, hwad det med båfwan sett.
Det går från mun till mun, blir sång och saga,
Och blixten blir odöblig. (Blixt och knall.)
Nu öppnas himlens jernport för en fråmling.
Lycksalig den, som nu gick in. Hör bara,
Hur porten skramlar, då han slår igen.
Skönt låter detta. Oldur! båfwar du?

Oldur.

Har du förglömt, att Oldur är din far?

Alrik.

Det hånder stundom, att mitt minne swiker:
Det mulnar bort ibland, som fästet nu.
Hwar är den blixt, som mina moln kan bryta?
(Oldur går. Alrik följer långsamt efter. Luften klarnar
småningom.)

Fjerde Uppträdet.

Ansgarius, Clemens.

Clemens.

Här stodo de: här röfwades min bibel
Af Lagman Folke. Till des tinget blifwer,
Det olycksaliga, fördömda tinget,
Stall den nu wandra mellan hednahänder,
Besudlas, tydas wrängt, och så till slut
Ett wapen bli för deras arga rånker.
Det heliga i bilderna och skriften
För deras ögon blifwer hereri,
Och hädelse mot deras afgudslära.
Så wiglas folket upp emot oss arma:
Och, om ett underverk från döb oss frälsar,
Så warde wi ur landet nersligt drifne.

Ansgarius.

Nej! Clemens! häbandrifwen blir jag icke,
Så sannt mig Herren hjälper, icke drifwen:
Det har jag fast beslutat i mitt sinne,
Men kanske dödad under tidens storm.
Och skulle det den Högste så behaga,
Med martyrglorian mitt hufvud pryda,
Så ste hans wilje: jag är nöjd dermed.
Min döb kan frukter ge; men flykt är skam.

Den, som bår Gud i hjertat, går framåt
I Andans verk med lugn; och faller han,
Så tar han såret framtill, stupar framåt,
Och går ett steg ännu i hjelshva döden:
Så egnar det en Himlens stridsman wara.

Clemens.

Din styrka wördar jag, lifsom din wisshet;
Men den, som döden söker, frestar Gud.
Dig blef ej gifwet werka genom strider
Och att med blod uppskrifwa ljusets ord.
Med mild predikan och med stilla verk
Du kallad är att hårda hjertan röra.
Du Himlens säningsman! från dina händer
Stall ordet falla, som ett mannaregn
Uppfriskande, i hetendomens öfen,
De redliga, men wilsesförda barnen.
Du allt hårtill ditt byra kall förwaltat
På sådant sätt. Förneka dig ej nu,
Då wredens ande klåder sig i wapen,
Och tiden gåser upp i wreda wågor,
Rörd af det heta ämne, du har lastat
In i dess sköte. Drag dig wist tillbaka,
Tills stormen lägger sig, och allt det onda
Har brusat öfwer brådden, och det rena,
Lifgifwande på grunden stannat qwar.
Se'n blir det tid att komma åter, Biskop!
Och werka mera godt i Herrans frid.

Ansgarius.

Att wända ryggen till i farans timma,
Att från sin Herre och sin Konung fly,
Då han med fienden för lifwet kämpar,
Förrådiskt är, och den, som så betar sig,
Den spottar qwinnan på, den dråper mannen,
Och ingen ärlig hedning handlar så.
Men att bli Guds förrådare, är wårre:
Det ropar eld från himmelen: jag ryser
Wid denna tanke. Clemens! gode Clemens!
Hvem blåste den in i ditt rena hjerta?
Hwi will du den med sagert sten fbrgylla?
I nöd, i böd Gud sina trogna prdfwar,
We den, som icke profwet håller, broder!
Hans werf skall falla, som ett hus på sand,
Och bättre wore, att han aldrig börjat.

Clemens.

Högwördige! of hota tidens tecken;
För tidigt faller du, wår kyrkas hufwud,
Och Gud, som will för högre ändamål
Ditt dyra lif åt sin församling spara,
Sjelf winkar dig med fadershand i hamnen,
Wills stormen tystnat har, och luften klarnat.
Derföre sänder han de warningsspöken,
Som skola hejda dig, tillbakahålla
Din starka fart mot djupets dolda berg.
Se, wandrar ej bland of en klosterbroder,
Den ingen känner, men som känner alla,

Och andelik far fram åt alla håll,
 Och allt förberfvar med sitt milda nit,
 Bewisande för dig med ord och gerning,
 Att rätta stunden ej ännu är inne?
 Wet, att i natten komma bleka skuggor,
 Som gå till bön och sjunga i kapellet;
 Men när som sången slutar, höres gråt,
 Och blod man ser om morgonen på kalken.
 Så säga många, att din egen wålnad
 Går hufvudlös omkring i midnattstimman.
 Det ware hur det will: jag tror på Gud
 Fast mera än på underfulla syner,
 Och beder dig, i Jesu eget namn:
 Gå ej till tinget! segla bort ur staden,
 Förr'n den osälla dagen tänder sig!

Femte Uppträdets.

Desamme, Peregrinus.

Ansgarius.

Se, Clemens!

Clemens.

Märker du nu andens warning?

Wid alla heliga! förhårdas ej,

Gif wika! kom, wi fly. Han menar så:

Han ser mot jorden, och han rynkar pannan.

Ansgarius. (går närmare Peregrinus.)

Hwad söker du?

Peregrinus.

Dig ej.

Ansgarius.

Det tror jag nog.

Men dröj en stund.

Peregrinus.

Dill astone det lider,

Och låderlappen — (går undan i en bugande ställning.)

Ansgarius.

Wänta, obefante!

Stå mig till swars för drågten, som du bår!

Är du en Christen man, så stå wid Gud!

Peregrinus.

Och låderlappen faller ned ur trådet:
Brandugglan ruskar sina kalla vingar —
Då bör ej heller klosterbrodern hvila.

(För sig sjelf under bortilandet.)

Djupt, femton alnar under mulden wore
Mig bättre än för dennes elbskensanlet.
Hur kom jag honom och i hast så nära?
Mot denna eld jag ingen salfrva fått.
Så sten och Moses: han sin glans betäckte.
Du, stolte Prest! skall och bli skyld en gång:
Jag vill bårtäcket kring ditt hufvud swepa. (Bort.)

Anogarius.

Det war ej någon Herrans engel, Clemens!
Nej! han war rädd för mig: han märkte wäl,
Att wi ej tjena samma gudamakter.
En nidning höljer sig med fridens kåpa,
Och öfwar brott, att jord och himmel rysa,
I Herrans namn, och på min syndaskuld.
Gud ser och wedergäller: det är trösten,
Och jag är glad, att ingen af de mina
I detta swarta wärf besunnen är,
Och mig, sin egen mästare, förräder
Ät mörkrets härar för en Judaspänning.
En gång jag ofäll war i denna fruktan;
Men nu är stenen fallen från mitt hjerta.
Min fromma kärlek blommar lika helig:
De äro alla trogna, såsom du.

Clemens.

Församla då omkring dig dessa trogna,
Och lemna långt bakom dig stormens ö.
Vänd nu din blick mot andra nya länder:
Ditt andeliga rike är ju stort,
Och alla barn behöfva ju en fader.
Vi följa dig, hvarthelst du styr din kosa.
Fly långst i Norden upp bland snö och is;
Gör klippan till din stol, stig upp derpå,
Blif der en Patriark, predika högt
För vilde skaror Himlens sköna lära:
Vi sätte oss, en trogen väktarrund,
Kring dig, vid dina fötter. Gå mot söder,
Plantera lifwets tråd på Wendens jord:
Vi sky ej köld, ej hetta. Allt wi äre
Med dig, vår herde! intet utan dig.

Ansgarius.

På denna jord jag och ett träd planterat,
Som forbrar ömsint wård mot storm och mask:
Jag will en blomma skåda i des krona,
Förr'n annorstäds jag nya frön får ut.

Clemens.

Nu fram mitt sista ord, min sista bön!
I wiken här ett köpmansfartyg ligger,
Som denna qväll går af till Frankens kust.
För dig är rum beredt; kanske för oss,
Som hit ledsagat dig, blir och ett ställe
Af skeppets styrman unnadt. Dyr är stunden.

Snart hisas wimpeln upp; ty seglen knota:
De wilja fyllas af den friska wind.
Du ler, min Herre! tror du då, att jag
För döden häfwar eller fångselqwalen?
Mitt lif är icke många suckar wårdt;
Ty jag är ensam: ingen gyllne mösa
Har Påfwen satt på detta ringa hufwud,
Och ingens wäl är bundet wid mitt lif,
Men då du sjelf ej fruktar, bör det mig
Att frukta för dig, och din räddning söka,
Om och derför din wrede drabbar mig.
Din död är allas död, och på din graf
Skall fastas Christi kors, i spillror slaget,
Och årens långa, hårda mödor falla,
Som torra löf för höstens aftonwind,
Hwad ser jag der? Går icke wåpnadt folk
Från höjden ned hitåt? Se, spjuten glimma,
Och morgonstjernor stråla emot solen.
Måhända komma de, att dig förgöra.
Ach! den, kring hwilken dessa stjernor lysa,
Ej skådar någon morgonstjerna mer!
Kom! An är ej för sent — Låt dig beweka!

Ansarius.

Så, stig om bord, min wån! min gamle broder!
Och segla friskt mot Franklands fagra strand,
Min helsning bär till alla, som mig älska,
Och såg: han mådde wäl, war glad och lugn —
Och kanske gladare än nu jag är,

Förrän din föt sin resas mål har hunnit.
Jag blifwer qwar. Gud ware med dig, Clemens!
Jag will till stridens högtid mig beklåda
Med mina högtidskläder, gå i templet,
Och bedja warmt. Du wet att bönen hjälper.
Jag går framför min hjord för Swea folk:
Högburen för jag lammets helga fana,
Der fridens engladuswa öfwerst sitter,
Och slågtar salighet mot ljusets barn,
Men dödens pust mot mörkrets onda skara.

(Han utbreder sina armar.)

Förwål! Förwål! En herde jag förlorar;
Men war mig när i kärlek och i bön,
Och såg med tillförsigt i fosterlandet:
An strålar korset klart på Björkö klippa.

Clemens.

De nalkas öf. Jag, Fader! blir ock qwar;
Öfskyldig är jag — och mitt arma lif
Gud! jag dig egnar. Jag bet an för hans!

Sjette Uppträdet.

Desamme, Syra Kämpar.

Första Kämpen.

Dig helsar Konung Dlof genom oss,
Du höge försman! och hans wilja är,
Att du till Konungsgården genast kommer.

Ansgarius.

Hans helsning och hans kallelse jag wörbar;
Men obewäpnadt bud mig lika warit:
Ett wänligt ord mig mer än swärd beweker.

Clemens.

Så gripen afwen mig!

Ansgarius.

War lugn, min wän!
Du ser att intet ondt mig wedersares.

Clemens.

Min Biskops bde will jag dela, Kämpar!

Kämpen.

Så hwart dig lyfter. Rungen dig ej kallat.

Clemens.

Jag wet, mitt lif har intet att betyda,
Han fruktar icke mig; men bättre är,
Att två oftydliga till döden gå:
Deß förr sig reser hämdens wilda Engel.

Kämpen.

Hvem talar här om dö? Ett godt förvar
Och skydd mot hopens wäld tillbjuder Rungen;
Det likar wäl i dessa bistra tider.

Clemens.

Berdren ej den gudawigdes kläder,
Och wägen ej på honom wapen bära!

Ansgarius.

Godt mod! Jag ser dig snart igen! Sköt wäl
Som förr ditt embetskall! Farwäl, du Kämp!
Jag hellsar Dof från dig — kommen efter
Med edra wapen! Jag går fri min wäg.

(Han går hastigt af.)

Clemens. (winkar åt Ansgarius.)

Fly, fly!

Första Kämpen.

Såg du hans höga wärt, hans gång?
En Guds gestalt han har.

Andra Kämpen.

Hans stämma klar,
Som silfversköldars klang. Stor skada är,
Att denne mannen är en Christen man.

Tredje Kämpen.

Att följa honom, blifwer mera säkert,
Än stå och prisa, då han undanslytt.

Första Kämpen.

Rätt sade du. (Kämparne bort.)

Clemens.

Gud! lyft din milda hand,
Ännu en gång wålsignande öf arma.
Se till ditt Zion, ordets nya stad!
Låt den ej ramla ned i glöb och aska!
Och rädda, rädda, Ewige! din Aaron! (Han går.)

Sjunde Uppträdet.

Avelsö.

Emunds boning. Mörk aften.

Ulrik, Clemens.

Ulrik. (med bibeln.)

Slut börren wål! — Så är jag åter här,
I detta tysta, öfvergifna rum,
Der minnet, likt en igel, hjertat suger.
Tänd lampan! Se, här står hon än, som fordom,
På samma ställe, der hon Gulda lyfte;
Men oljan är till sten förtorkad nu.
Hon lyse öf i detta stilla wårf!
Mitt hjerta bultar; hör, går det ej ute?
Mig tyckes se, hur åttehngen rennar,
Min gamle stamfar reser sig derur,
Och famnar efter mig med bleka händer;

Ty denna qväll förråder jag min ått,
Och håmben töfwar icke, förr'n han kommer.
Kom, läs för mig, skrif tröst in i mitt öra,
Och gjut en droppe balsam i min själ,
Du, som är wis att skrift och målning tyda.

Clemens.

Lägg af ditt swärd, tag hjelmen af ditt hufwud!

Ulrik.

Jag gör dig intet ondt med mina wapen.

Clemens.

Med blottadt hufwud i en stilla frid
Man läser skriften: den är helig, Ulrik!

Ulrik. (lägger af sig swärd och
hjelm.)

För det gudomliga är kämpen barn. —
Nu går det ute; tyst! jag tror, det klappar.

Clemens.

Inbillningen förleder dig: jag hör
Blott windens gång kring ön. Men tänker jag
På denna qvällens under, hur jag kommit
Med dig allena hit i Emunds hydda,
För att wid lampsten tyda dig Guds ord
Framsör min egen återfunna Bibel;
Begrundar jag ditt fordna tänkesätt,
Och nu den andakt, hwaraf du är lifwad,
Ditt rebliga begär till ljus och wisshet,
Min egen dristighet att följa dig:
Då blifwa spöken ringa undersyner.

Alrik.

Hvem är den hand, som famlar emot dörren?
(Han griper efter svärdet.)

Clemens.

Det stormen är.

Alrik.

Nej! det är gamle Eldur;
Han kanske saknat boken, som jag tog.
Lås icke opp, var tyst; hvem helst det är,
Om in han kommer, slår jag honom neder.

Clemens.

Svart ögonblick är dyrbart. Sättom öf:
Jag vill slå upp för dig min helgedom.

(De sätta sig, och fördjupa sig i äfsädning. Clemens läser sakta, och hänvisar på de målade bilderna.)

Alrik.

Hwad ljusligt språk! o Gud, förutan life!
När får jag bli en kämpe i ditt rike?

(Det bulstar starkt.)

Clemens.

O himmel! hvem är der? Är du en ond
Från mörtrets afgrund, vil då hådan! Är du
En trogen Christen, säg, och jag vill öppna?

Rösten utanföre.

En Christen man, som söker hus och frid.

Alrik. (fattar svärdet.)

Vi skola se den mannen under ögat.
Hwad synes dig?

Clemens.

Jag öppnar, och befäller

Wårt lif, wårt öde i den Högstes hand.

Öskulden fruktar intet, utom synden.

Hon sitter ren i hjertat, som en Engel,

Och gisslar twiflet bort, och dödens fruktan.

Nu dörren opp!

Ulrik.

Wålan, jag är beredd!

Så länge klingan biter, mår jag wål.

(Clemens öppnar dörren.)

Åttonde Uppträdet.

Desamme, Emund, i sliten Pilgrimsbrägt
med staf.

Clemens.

Wälkommen, wandringsman, war oförfärad.

Du söker ljus och värma: du är trött.

Kom, sätt dig ner, och hvilade här på bänken.

Emund.

Du bjuder, som du wore hemma här;

Jag känner ej ditt ansigte, din stamma.

En främling worden i min faders hus,

Jag klappar hårdt på egen dörr, och ropar;

Men dörren lyder ej sin herres hand:

Jag känner icke dem, som inne äro.

Ulrik. (tar lampan och går närmare.)

Jag tror ej mina ögon. Emund! Emund!

(Han faller svärdet, räcker lampan åt Clemens, och omfamnar Emund.)

Du lefwer, du är här, hwad glädje, Emund!

Emund.

Så hette jag den tid, jag bodde här:

Nu bor jag icke här, som du wäl wet,

Då heter jag ej heller Emund längre.

Ulrik.

Se upp, och känn dig sjelf och mig, min Fader!

Emund.

Min Fader? hvad det ordet låter tomt!
Ett rop på wida hafwet, då det stormar.
Nog går det lätt att ropa: Fader, fader!
Men den, som hör det, och ej hjerta åger,
Må kunna skratta sig till döds deråt.

Alrik.

Mitt namn är Alrik Oldurson —

Emund.

Ja så.

Alrik.

Här, Clemens! undra ej, förlåt den gamle:
Din åsyn här hans sinnen öfverrumplat.
I morgon träffas wi. Du mig förstår.
(Elenrens wintar och går oförmärkt ut.)
Men hvar är Hulda? Står hon utanföre
I mörkret, såg?

Emund.

Ja, hon är utanföre
Och innanföre med, i tjocka mörkret.

Alrik.

Förklara dig, förr'n jag förgås af wäntan.

Emund.

So, hon är utom dörren, inom jorden.
Hon har nu länge, länge varit död.

Alrik.

Död, fasan's ord! Min enda Hulda död?
Och Alrik fick ej se dig död, ej fluta

Ditt öga till, och kyssa från din mun
Förlåtelsen, och dö i dina armar,
Och leda dig som brudgum genom grafven.

Emund.

En bättre hand än din slöt hennes ögon:
En bättre mun än din deß ande tog.
Men på din sorg jag känner dig igen:
Jag blir förtrolig med dig för din smärta.
Ja, du är Alrik, ty du älskar än;
Men om du gret en syndaslöd af tårar,
De kunna icke följa bort det ord,
Som lade Hulda blek i jorden, yngling!

Alrik.

Förbannadt ware detta grymma ord,
Som allt förkrostat, hwad mig dyrt har varit,
Som brännt min ungdoms lustgård till en öken!
Nu fallet är deß sista blomstertråd.
Och du skall weta, sedan du förswann
Med Hulda, har min kärlek högge blifwit,
Men bittrare; ty ångren, brottets broder,
Har stridt mot kärleken med heta pilar
Om första rummet i mitt arma bröst.
Här i din hydda har jag wakat nätter,
I stumma samtal med mitt hårda öde.
Kårt och förkrostande har Huldans minne
Kringswäfwat mig, men ingen hwila funnit,
Lifsom en dufwa öfwer hafwets rymd.

En ståndig oro mina dagar varit.
Kom der en ljusare och bättre stund,
Från himlen sånd ned öfver mig ibland,
Som denna qväll: jag upplåt själ och bgon
För Christendomens ljus: jag njöt deraf,
Och närmare den saknade jag fann mig.
Min andakt war ett offer åt min Gulda;
När hon nu återkommer, tänkte jag,
Jag med en fridens kyß will möta henne,
Och säga: Din i tro, och din i kärlek!
Den aningen jag wärdade så helig,
Och i min smärtas tid den war mig allt.
När allt är borta, så är intet qwar.
Du tog det, Gubbe! bort med dödens stämma;
Bröt lifwets kärna ur mitt bröst med makt:
Jag kastar skalet ned för dina fötter.

Emund.

Hör du hur palmen susar öfver griften?
Kyß wäl! det rör sig djupt i jordens famn,
Långt härifrån; se der, nu kommer hon
Så här — (Han går långsamt, med handen lyftad.)
med stilla gång. Jag känner stegen;
Ty wi ha mycket, mycket gått tillsammans.
Hon har ett sken kring hufwudet; i handen
Ett kors hon bär. Nu står hon åter stilla.
Mitt barn, Mitt barn! ser du ej mig, din far?
(Han utbreder armarna, och dignar neder.)

Ulrik. (uppehåller honom.)

Dör också du? Nej, Emund, gör ej det!
Wak upp och sansa dig. Will du ej hwila?
Lång wåg och waka ha ditt hufwud mattat.
Lågg dig att sofwa här: det styrker dig.

Emund.

Jag är wäl litet underlig ibland;
Men ligga will jag ej — jag hellre wandrar;
Ty då kan jag gå umban för den onda:
De sofwande han lättast öfverrastar.
Det blir wäl bättre med mig: jag will wänta.
Min flocka flår wäl och en gång i tornet,
Och då är rätta tiden först att ligga,
Så barnlös, hjertlös, kall och öfvergifwen.
Hon ligger der, och jag skall ligga här.
(Han stapplar omkring rummet.)

Ulrik.

Mitt sorgemått är rågad: mer och mindre
Betyder intet nu. Då du dig hämtat,
Sått dig bredwid mig här, och uppenbara,
Hur Hulda dog; såg hennes sista ord:
Jag är beredd att höra domens ljud,
Beropet öfwer mig från hennes läppar.
Sitt här, töm ut din hämnds wältalighet;
Låt mig få lida allt, hwad jag förtjent,
Och lidande försona hennes skugga!

Emund.

Du fordrar mycket; men den aftonrodnad,
Som ännu flämtar, stridande mot mörkret,
I Gubbens själ, påminner mig att lyda,
Uppmanar mig att lägga ned hos dig
Vår wandrings saga, som jag länge nog
I trånga bröstet hafwer inneslutit,
Förr'n lågan släpper, kolet blott är qwar,
Och bödens falke lägger sig deröfwer.

Trehundra dagar, om mitt minne räcker,
Förlupit, sedan här jag gif om bord,
Med Hulda mild och blef inwid min sida.
Och om vår färd är intet att berätta,
Förrän på Tysklands jord vår gång begyntes.
Den första natten kom; men inga stjernor,
Ty moln och storm och dunder hade redan
Inkräktat himmelen med eld och swärd,
Och ingen hydda böd oss taf och värma.
I skogens djup wi bäddade vår sång:
Jag sof mot dottrens knå, ty jag war trött;
Men Hulda söng, och Gud i molnen söng,
Att bergen brakade och hafwet fräste.
Wid Guds och Huldas sång man slumrar skönt.
Men ach! hon låg för nära jordens hjerta
Den natten: jorden blef för kär i henne,
Och hon sög upp des wäta andedrag.
När jag då waknade i dagens gryning,

Satt hon ännu och log emot mig ömt:
Klar sken i silfverglans mot morgonsolen
En krans af daggens perlor på dess lockar.
Wi stego upp och wandrade igen.

I Myflagård, den stora Kejsarstaden,
Guds kyrkor sågo wi, och sköna taflor,
Maråbilder, helgonben och böcker;
Och efter faror, efter tusen strider
Mot djur och menniskor, mot luft och watten,
Så stodo wi en qväll i dystert stillhet
På bergens ås, som Jorsala omgifwer,
Och sågo raft emot den ljusa staden,
Som sken som guld bland palmer och bland cedrar;
Och solen satt på Thabors silfverkulle
I sin förklaringsprakt, och dröjde uppe:
Hon wille ej gå ned af idel fröjd.
Till wenster låg Johannis wida öfen
Och Silos berg: wi stego ned i dalen,
Som leder härlig fram på fagra blommor
Till porten Ephraim, som wänligt bjuder
Den främpling in, som kommer från Damascus.
Då lopp en darrning öfwer Hulbas lemmar,
Och hennes hy blef som ett altarkläde,
Och hennes ögon, klarare än stjernor,
Kringirrade den himmelsljusa nejen.
Hon sade rörd: „Här hwile wi, min Fader!
„Här bor ju Gud: här är oss godt att wara.“

Nu tryckte hon min hand så hårdt, så hårdt,
Och hvistade så hemligt i mitt öra,
Lifsom hon fruktade att Gud det hörde:
„Min broder Arif är väl rädd för mig;
„Men om han såg den lefvande Guds stad,
„Han wille gerna hos sin Hulda bo,
„Och dränkte swärdet djupt i hafwets botten.“

Arif.

Ve swärdet!

Emund.

Då wi genom dalen gingo,
Wi blefwo tre. Jag kände ej den tredje;
Men han gick lätt och swäfwande på blomstren,
Som om Guds egna wingar honom lyftat.
Han förde oss helt nära stadens gårdar,
Till en olivelund, inom hvars krets
En sten låg, huggen ut ur marmorhållen.
Der satte Hulda sig i gräset ner:
Den sköna mannen räckte henne handen,
Och sade: „Gud är god.“ Min dotter log;
Och lifsom solen, då hon sjunker neder,
Är mera röd än under dagens hetta,
Så gjöts nu öfwer Huldans liljekinder
Ett purpursten. Hon sade: „Mörkt är lifwet,
„Men ljusst står Herrans anlet öfwer tiden.
„Hans ljus ledsage dig, min gode far!
„Bär fram till Arif Huldans sista helöning:

„Hans syster är jag nu, såg honom det,
„Om förr än jag du honom träffa hinner.“
Nu sönk emot den obekantes hand
Det sköna hufvudet; och på dess läppar
En kyss han tryckte, och det var förbi.
Nu utflog Engeln sina hvita wingar,
Och lyfte stenen opp med mäktig hand,
Och då han föll, slöt han min dotters låger.
Och solen tog god natt, och engeln flög —
Sag låg på knå — o we! hur var det se'n?
Hur är det, och hur blir det? Ej för ewigt
Skall Hulda ligga der. Hon kommer här,
Och hennes gång är ljudande och stilla,
Elsom Guds gång utsväver sina stjernor.
Sag börjar åter märka att jag lefwer;
Ty blodet fåktar starkt i mina ådror,
Och hjertat hamrar allt hwad det förmår:
Det vill ha slut på dagens långa arbet:
- Det tarfwar ro, min son! och natten lider.

(Han reser sig.)

Kom! dotter, än en gång wi gå tillhopa:
Un sjunga wi en aftenpsalm tillsammans;
Men Emunds staf är skör och gammal worden;
Den är af törne och den brister snart.

(Han sönderbröter stafwen.)

En ny jag får wid helga stadens port:
Der wäxa cedrar nog och myrtenfogar.

Ulrik.

Jag sitter ej och gäckas här med lifwet:
Dig hjälpe Gud! min far, jag kan det ej:
Min syster ropar mig, och svärdet törstar.

(Omfattar Emund hårdt.)

Min far! war glad: jag söker upp vår Gulda.

(Han tar svärdet och störtar ut.)

Emund.

Det war ett wäldigt samntag, käre Ulrik!
Så klämma dödens armar en om lifwet.
Du war wäl dödens budskap, skickad ut
Att mig bereda på den sista färden.
Wälkommen, död! fastän du kommer sent;
Men tag mig icke galen bort af jorden:
Låt själens öga renas från den hinna,
Den spindelwäf af bistra, heta tårar,
Som lidandet omkring des klarhet spunnit.
En ren besinning, Gud, mig sist förlåna!
Mitt lif war stormigt, brusande des skiften;
Gif lugn i döden, och gif lugn i griften!

Niönde Upptredet.

Slätt nära stranden, omgifwen af höga träd.
Månen går upp öfwer Björkö. Det är nära midnatt.

Ulrik. (med bårt swärd.)

På denna ljusa våg jag går till Gulda:
Het vågen är och hvarß; men den är kort,
Farväl, du jord! jag, din förskjutne son,
Wälsignar dig: jag offrar dig mitt blod:
Jag kan ej hata inwid lifwets gräns.
De onda skänker jag dig nu förlåter;
Den goda, som du gaf, och jag förlorat,
War mera wärd än du: jag söker den
Med swärdets blöß långt utom dina kuster.
Min stjerna, brinn! Möt nu din broder, Gulda!
(Han will döda sig.)

Tionde Uppträdet.

Ulrik, Guldas Ande.

Anden.

Sänk svärdet, Ulrik! Känn din Gulda åter:
Hon lefwer ännu, hon älskar och förlåter.

Ulrik.

Du kommer, Gulda! i din Ulriks famn.
Hwad salighet! du älskar och förlåter,
Och kysser hellre mig än tusen englar.
Du swärfvar undan mig — du är ej Gulda.
Förr såg jag dig så gerna: Stön du war,
Men menckligt stön; nu är din stönhet lust.
Jag tror, du står på månens strålar, Gulda!

Anden.

Jag är en röst ur grafwen i ditt öra.

Ulrik.

En röst ur grafwen? du är dödd och jordad.
Hwi stöter jag ej svärdet i mitt bröst,
Att äfwen jag må bli en röst ur grafwen,
Och följa dig, som genljub, hwart du far?
Du främling är för mig, och jag för dig:
Wi måste närmare ännu förenas.

Anden.

Bemanna dig! Rys att dig sjelf förgöra.

Ulrik.

Hur länge skall jag spika omkring jorden,
Med trånadens och sorgens mast i bröstet?
Kanske till dess jag magrar ur mitt harnest,
Och bleknar bort, och faller kopparskalet,
Eli flodens kräfte: skall i skog och öken
Sag gömma mig och flyta mig med löf?
Will du din Ulrik se i sin förnedring?
Nej! må jag dö som man, med manna kraft,
Med warma blodet i mitt hjertas rum;
Och när det swallar ut ur sina brunnar,
Högt på dess böljor må min ande segla,
Upprätt och fri, som segrens örn mot solen,
På morgonrodnans flod i dagens gryning,
Emot din famn, den ewiga och warma!
Ej så som qvällens härfrant Ulrik will
Utfilas smått, och sist en morgonstund
Hopkrumpen dö, och ifrån bladet falla.

Anden.

Guds kämpe blif! Statt upp, låt döpa dig!
Gräf hednaskruden ned i mulden fjerran:
Ikläd dig ljusets rustning, strid för Herrans,
Så winner du hans helgonpalm och mig.

Ulrik.

Träd närmare, Guds dotter! lys min själ
I nattens dunkel; men låt ljuset falla
Så mildt hugswalande, att jag ej swindlar.
Jag är af jord och skoft, förmår ej ståda

Obljdt Guds återsten på dina kläder;
Men blif mig när, tills morgondagen bräcker.

Anden.

Hvad natten fostrat under dunkla wingar,
Med morgonstjernan upp mot himlen svingar:
Jag hör, hur Raphaels strålharpa klingar.
Hon kallar mig. Statt upp! låt döpa dig,
Så vinner du Guds helgonpalm och mig.

(Anden försvinner. Djup stillhet.)

Utrif.

Hon flyr — det är förbi med brönn och mörker:
I östern ljusnar dagens majeståt.
Till strid re'n samna Natt och Dag hvarannan:
Nu är ock tid att kämpen reser sig,
Och skakar af sig nattens fulna dimma,
Och framgår klar med bragdens sol i pannan.

(Solen går upp.)

Täckelset faller.

IV.

Första Uppträdet.

Wjörkö.

En aflägsen skogstrakt. En stor, ihålig och wid
foten af en bergshöjd. Det är natt.

Ulrik. (bärande sina wapen och
en spade.)

Sol sofwer tungt: de blida jungfruslujernor,
Som blyga numnor, bära molnets slöja.
Dyr är mig stunden, medan alla sofwa.
War äfwen du, o jord, så tyst, så tyst:
Förwara stum den skatt, jag dig förtror.
Guds öga wakar blott: det är mitt ljus,
Och för des blick jag ej min gerning döljor.
(Han lägger wapnen på jorden.)
I skramlen ån; men det är dödens klang:
Er sista helsning till den unga kâmpen,
Som eder nu en hwilobädd bereder,
Till lön för trogen tjenst i bardalekar.
Jag är ej mer densamme: bättre wapen
Jag bära får — er tid är nu förbi.

Men liggen stilla, der jag eder gömmer,
Och wittnen aldrig ondt mot eder Herre!
We den, som Alriks wapen gräfwet upp,
Och tvingar dem att annan herre tjena!
De bränne honom, bringe honom död!

(Han börjar gräfwä under eken. Peregrinus kommer
med en brinnande fackla, men försvinner åter hastigt.)

Swärd sållsamt sken! Är solen redan uppe?
Nej, skenet kom från dig, du sköna harnesk;
Du blanka brynja, den jag högst har älskat
Af alla wapen, som jag sett och burit.
Du satt mitt hjerta närmast. Hård du war,
Ogenomträngligt hård mot swärd och pilar,
Som sökte Alriks hjerta, men af dig
Förslödade och brutna nedersöllo.

Blott ett du släppte fram: min Huldas bild,
Som målad stod på guldets klara yta,
Och smög sig genom dig till själen fram.
Du, Huldas spegel! mest är älskad worden,
Derföre skall du djupast ner i jorden.

(Han nedkastar sitt harnesk.)

Nu kommer örnen: han har flugit ut.
Det susar icke mer i örnens wingar:
Der han skall flyga, måste wara storm,
Och hjertats storm ger honom mer ej fart.
I jordens sköte är ock lugnt och stilla:
Den dödas suck är enda vinden der,
Och den förmår ej lyfta dessa fjädrar.

Örn! du får äta mull och stoft så länge,
Till dess att mull och rost dig själf förtära.
Du wille fort; det ware här ditt lof:
Efyl nu ditt nåf med wingarna, och sof!

(Hjelman nedläggas.)

Dig, löftets swärd, med dina falla runor,
Sag borde sänka ned till werldens grund.
Tre gånger drog jag dig, tre gånger swef du:
Den fjerde resan will jag dig bespara.
Sag känner dig: du will wäl gå igen,
Och ropa „blod“ så ryfligt i mitt öra;
Men Herren dömmes mellan dig och mig!
Hans starka hand dig fjettre qwar i djupet!
Nu neder med dig, plågare! ligg stilla,
Och gråt, att du ej fått mitt hjertblod spilla.

(Han stöter swärdet håstigt i gropen. Derpå igentastar
han den, och betäcker wäl öppningen med stenar och jord.)

Och nu, Gud ware lof! så är jag fri:
Den sista bördan föll från mina skullror.
Min enda fröjd och sorg jag nu begrafwit,
Och intet mera fäster mig wid jorden.
Gud! jag är wapenlös, men stark i Dig,
Och till din helgedom jag flyndar mig. (Han går.)

Andra Uppträdets.

Peregrinus, Orm, med Twenne Kämpar, framkomma mellan träden.

Orm. (något före de andra.)

Här finnes eken, Munk! jag griper syndet,
Om eken också skall risvas upp med roten.
Hitåt! hitåt!

Peregrinus.

Du ryter, som en gäst:
Med hälften ljud kan du de böda väcka.
Gräf här, men tyst och fort, för'n dagen bräcker.
Jag ställer mig på wakt.

(Han går af sides. Kämparne gräfwä.)

Första Kämpen.

En lustig munk.

Andra Kämpen.

Jag tror den slätt, som sina egna swiker.

Första Kämpen.

Hör, Orm! will du, när Presten kommer åter,
Så vråka wi i gropen honom neder,
Och lägga sten uppå.

Orm.

Ja, om han lög.

Har han sagt sannt, så må han gerna lefwa.

Andra Kämpen.

Wid Ufa Thor! här har jag swärdet funnit.

Orm.

Och hjelmen der — och brynjan, allt är godt.
Kom här!

Peregrinus.

Håf mulen öfwer, fresta struben!

Andra Kämpen.

En kostlig rustning Ulrik här begrof,
För god att rosta bort i jordens gömmor.
Den som är galen — Ulrik är ju galen?

Peregrinus.

Ja, galen.

Första Kämpen. (ikläder sig harnesk.)

Den war gjord för karlakropp.

Jag fyller icke fullt; men när jag står,
Så märks det ej. (Han sätter hjelmen på.)

Ett grusligt berg till hjälm!

Han trycker hårdt mitt hufvud och min hals.

Han är för liten.

Peregrinus.

Oh! för stor och tung.

Första Kämpen.

De stora wingarna wål kunde lösas:

Det swigtar —

Orm.

Gå ett steg!

(Kämpen will gå, men faller omkull.)

Stig upp, lös af!

Du är för matt, att Ulriks kläder bära.
Göm dig! (De affläda honom.)

Peregrinus.

Försök du dessa wapen, Orm!

Orm. (går i wapnen, och tager
svärdet i handen.)

Som nôt i skalet, står mitt lif i brynjan,
Dch hjelmen sitter med sin gyllne örn,
Som wore han hopvärt med hufvudskålen.
Hell! sköna skrud! du likar mig så wäl.

Peregrinus.

Bra, Orm! bra, Orm! Din stämna och din gång
Jag tror du stulit af den galna kämpen.

Orm.

Så höll han swärdet. Högt bar han sitt hufvud,
Som jag: han knep ej falskt om swärdets fäste.
Så bröt han fram på slagets fält: det sken
Dch hwen, der han med stridens rosor lekte.
Dch han war hårens sol. Nu är jag sol.
Ur wågen, barn! Sen J, här kommer solen.
Hon bränner friskt — Fort undan, eller smälten!
(Han hugger omkring sig. Kämparne fly.)

Peregrinus.

Du blir den rätta: lika hög gestalt
Dch samma röst igenom hjelmens galler
Förblinda lätt den hufvudyra hopen.

Nu är du Alrik. Uppträd nu på tinget
Som han, och tala så: strid om så höfves.
För gubben Eldur och dig uppenbara
Som Alrik: war hans son; den rätte Alrik
Han är förlorad för båd sig och oss.
Bete dig som en man. De gråa fäder
Förwänta stora verk af dig i dag,
Och hwad ej Alrik wille, måktar du.
Det dumma folket tror, att du är Alrik,
Och som du gör, så göra de och alla.
Håll Bispens warm, slå gyckelkorset sönder —
Du hatar Kristus?

Orm.

Mer än sotböd.

Peregrinus.

Godt!

Hwad du bör göra, och hwad du bör tala,
Sag hwiska skall på tinget i ditt öra.
Sag blir din ande der, och du min kropp:
Sag tänker, och du gör. Vi äre ett.

Orm.

Allt gör jag gerna, om jag slipper tänka.

Peregrinus.

Kom, bölj dig nu, tills rätta stunden kommer.

Orm.

Ett ord: du är en munk, men hatar munkar:
Du är en Christen; men du hatar Christna.
Du måtte tänka starkt, som det kan göra.

Peregrinus.

Derom ej bry dig: då förgåt din kraft.
Nu inga griller; tiden fordrar verk.

Så — in i skogen: der är vägen mörk;
Men fältets dag har många falska ögon.

(De gå in i skogen.)

Tredje Uppträdet.

Kapellet.

Kyrkvaktaren. (inträder med en lyfta.)

Jag stiger drifligt in, fast här är mörkt.

Den, som bär ljus i handen, flyr ej mörkret,

Men mörkret honom. Bär jag lyktan lågt,

Så följer mig en afundsman, min skugga;

Och ljus och skugga synas vara bröder,

Så troget följa de hvarann i lifwet.

Men sätter jag min lyfta upp i hvalfwet,

I templet's himmel, då är allting glans,

Och ingen wet, hwart skuggan tagit vägen.

Su högre upp, desto renare är ljuset:

Den hemligheten har jag genomgrundat;

Dy jag har länge gått omkring med ljus,

Och tåndt upp eld, och waktat Herrans hus.

(Han börjar påtända ljusen i choret, och sjunger.)

Tänd ljusen, tänd ljusen till aftonsång:

Du hör ju derute de dödas gång.

De mysa åt ljuset

I härliga huset.

De sågo ej ljuset i dag eller går:

De sågo ej ljuset på natt och år.

✱

Gulnatten är klar, och de döda stå,

Och ståda den stjernan på himmelen blå.

De swinga i glansen,

Hej! lustig går dansen.

Påt dödmänner dansa, låt ringen gå —

Det är ju så sällan de dansa så.

✱

Lyktgubbe! tänd ljusen. Si, dansen är slut;

Lågg bibeln bakfram, och skynda dig ut.

Du får icke glömma,

Att timglaset gëmma.

De döda slå sönder båd timglas och ur.

Lyktgubbe! på tornknappen slått dig på lur!

Jag sjunger så, att jag blir rädd till slut.

De långa fönstren börja blifwa spöken,

Och grafmans steg de susa i mitt öra;

Men Biskopen hörs ännu icke till. (Han ropar högt.)

Hvem är som går der ut på gatan?

Echo.

Eatan.

Kyrkvaktaren. (gör förstedten.)

Bort, leda odjur! wif från kyrkogården.
Här är ej hus för dig: i Guds beskydd
Står denna mur och de, som inne bedja.

(Han sjunger.)

Klara sol och faders öga,
Obegripliga Förhyn!
Lampa i det blåa högga,
Se hit neder genom skyn.
Kyrkan och dess hufwud wårda
Emot ilskans skott, de hårda.
Till ditt tempels bön och sång
Styr de trognas stilla gång.

Det går här utansföre åter någon.
Jag undrar hwem det är. Hwem kommer nu?
Såg efter, echo, om du kan.

Echo.

Guds man.

Kyrkvaktaren.

Guds man? — Jag tror dig: jag will möta honom.

Fjerde Uppträdet,

Kyrkwaftaren, Ansgarius.

Ansgarius.

Ditt nit jag lofwar. Säg, hwad lider tiden?

Kyrkwaftaren.

Det öfwer midnatt är: ej långt till dager.

Ansgarius.

Du mycket wakat och behöfwer hwila,

Gå hem, min Bån!

Kyrkwaftaren. (I det han går, med
en blick tillbaka.)

Din wakotid begynner —

Den, som bår biskopsstafwen, får ej sofwa.

Svårt är i detta land, i dessa dagar,

Att lefwa lugn, och tjena rätt sin Gud,

Gud ware hos dig alltid, wördig Biskop! (Han går.)

Ansgarius. (ensam, framgår i cho-
ret, tager embetsstaf-
wen i den ena handen
och ett gyllene kors i
den andra, samt knä-
faller wid altarfoten.)

Min Fader! skottet fruktar, glad är anden:

Han är hos dig: han wet på hwem han tror.

Låt himlen upp för mig: tag mig wid banden,

Och sånd mig en af dina englars chor.

Se, i mitt tinglas rinner sista sanden:
Vänd det omkring igen; din kraft är stor.
Vill du, det rinner ut, så ske din vilja:
Ej lif, ej död mig från ditt anlet skilja.

När flockan slår, och striden mig omringar,
Stäm upp min själ till helig ro och frid:
Om öfwer mig din engladuswa singlar,
Blir segren himmelsk, eller döden blid.
Om snårtans kalk du mig från höjden bringar,
Sag tömmer tåligt, och dig blir jag wid:
Fyll den med fröjd igen åt barnen alla:
Låt nådens stråle på din kyrka falla!

Var nådig, Herre! låt ej tiden släcka
Den milda stjerna, öfwer Norden slår!
Du wårdes snart din helga hand utsträcka —
Hon bryter molnen, och på mörkret rår.
Dess morgonglans skall många hjertan wäcka,
Och dagens sten upptråda i dess spår.
Trygg skall jag hwila bredwid herdestafwen,
Om Christi kors tillbedes öfwer grafwen.

Femte Uppträdet.

Ansgarius, Alrik, som sakta inträdt under bönen.

Alrik.

Frid med dig, Biskop!

Ansgarius.

Var mig här välkommen,
Om du är dödens ande, sänd af Gud,
Att mig bereda till den sista timman!
Sag båfvar ej. Säg ut ditt ord, tråd fram!
När jag mitt kall fullbordat, döer jag gerna.

Alrik.

Det är ej dödens ande, som du ser:
Frid, lif och glädje jag dig önskar, Herre!
Och mig välsignelse af dina händer.

Ansgarius.

Tråd närmare! Jag börjar känna dig,
Fast annorlunda nu du syns än förr.
Du afslagt rustningen: din dragt är lätt:
Din kind är blek: din gång är tyf, som dödens.
En gång du gick med svärdet raft emot mig,
Förutan svef, och slog med öppet wäld.
Nu grundar du i lönn på mord, och deljer
Ditt hjertas wilbhet under weflig flådnad.
Fort, blotta dolken! jag är redo, yngling,
Och göm den icke längre under kappan.

Har jag förtörnat dig, så skona ej
Mitt usla lif; men ett af dig jag beder:
Befläcka ej min Herres helgedom
Med syndigt blod. Dråp mig derutanföre!

Docē — unge Man! mig ömkar öfwer dig.
Du är för ung, att wiga dig wid brottet.
Tro mig, din höga själ är alltför god,
Att för en usel syndapenning säljas
Till ewig egenedom åt syndens förste.

(Råcker honom handen.)

Swad har jag brutit? Swi är du mig wred?

Ulrik.

Med råtta, Biskop! du mig förebrår
Den wilda blindhet, som min själ betäckte,
Och som förleddde, i en byster stund,
Min arm, att öfwer dig sin glaswen höja.
En tid det war, en ryflig dröm att minnas,
Då jag war mörkrets skötebarn och wån,
Min egen gifvel och min egen fasa.
När jag på gränsen stod, lifsom ett spöke,
Emellan tomma minnen, dem jag skyddde,
Och dunkelt hopp, som ständigt mig beswef.
Jag wille älska; men jag kunde ej:
Jag wille böda; men jag kunde icke.
Framåt! jag tänkte: blodet gör dig wåg.
Jag wille slå mig ut ur själens töcken;
Men se, då kom ett barn, en tår, en bön,

Och jag blef rådd, som **Satan** för en **Engel**.
Men denna dröm är lyftad, och min morgon
Har börjat gry: jag fröjdas i dess stien,
Och hoppas blott på dagen, som skall följa.
Den lära, du bekänner, är ock min,
Och hednaskruden ligger sänkt i jorden —
Hit är jag icke länd med list och mord,
Och wore nu min själ så fri från synd,
Som mina kläder fria ifrån wapen,
Så wore jag din like, helge **Fader**!

Ansgarius.

Jag kysser dig derpå att du är sann
I tal och tro, och att wi bröder äre
I syndens strid på jorden, ädle yngling!

Ulrik.

Du drack ur glömskans kalk en helig skål:
Jag drack förlåtelsens från dina läppar.
Stor är den kärleksborgen, jag har fått,
Men ännu större den, som jag begår.
Jag längtar högt att till en **Christen** wigas:
Af dina händer vill jag signad bli.
Döp mig i denna stund med lifwets watten.

Ansgarius.

Men är din längtan. Ste dig, som du vill;
Men ensam är jag: inga wittnen finnas.

Ulrik. (petar mot höjden.)

Der bor vårt wittne.

Ansgarius.

Ja, der bor vårt wittne.

Skönt talte du; din tro är dopet wärd.

(Han går med Ulrik till ena sidan af altaret, der en dopfunt står, och tager messboken i handen.)

S j e t t e U p p t r ä d e t.

Ansgarius, Ulrik, Clemens.

Clemens.

Det börjar dagas, Biskop! Folket strökas,
Och wakten knotar: är du redo snart?
Jag är förstörd af denna nattens wända.
Hwad rörelse det war i Kungaborgen;
Hur kopparporten låstes upp, igen;
Hur många männer sent i gästbudsalen
Wid hornen gråsligt skrälade och söngo
De wilde sånger, jag med rysning hört.
Ett sorgligt förespel till dagens handling!
O, kunde jag i hafwet fångsla solen,
Ej skulle hon gå upp i dag, och lysa!
Se, Ulrik här!

Ansgarius.

En helig pligt mig håller
Annu ett ögonblick i kyrkan qwar.

Ulrik.

Blif vittne, Clemens! till den salighet,
Du mig förvärfvat med de ömma läror,
Dch styrk med dina böner det förbund,
Jag här will knyta med den Allahögste.

Clemens.

Så blir en droppa glädje of besfård
I sorgens och bekymrens bittra källa!
Jag icke störa skall din stilla andakt,
Du nya gäst i Herrans helga gårdar!

Ulrik.

Swad ser jag för en syn på wäggen der?
Det står en härklädd man —

Ungarius.

Den gamla rustning,

Som följt mig åt på mina långa resor
Kring land och haf. Jag har den fordom burit.
Mig ångrade det sen, att jag den bar:
Jag fann mig lika säker utan honom,
Dch hängde honom upp i fridens hus
Till tackeoffer. Swarje gång mitt öga
På skruden faller, då jag ingår här,
Så låser jag derpå den sköna läran:
På himlen mera än på wapnen lita!

Ulrik.

Gif skruden hit! jag kämpa will för dig.
Högt klappar hjertat efter wapen åter:
Jag är ej wan i qwinnokläder gå.

Ansgarius. (nedtager rustningen.)

Nu är du dammig, gamla pansarborg!

Ulrik.

Jag blåser dammet bort, så är han blank.

Den egnar mig — han lyser ej af guld,

Men dunkelt, djupblått stål med silfverfors

För hjertat. Skönt! Jag darrar af förtjusning.

Ansgarius.

Wål! drag den på. Det är ej Gud emot,

Att du hans wapen lånar: strid för Herran!

(Ulrik drager på sig pansarskjortan.)

Clemens.

Dig blifwe denna drägten lyckosam!

Wakten. (utansföre.)

Ut, Biskop! ut; solgången blåser kallt.

Ut! wi ej bida längre. (De stöta emot dörren.)

Clemens.

Håll! han kommer.

(De närma sig altaret. Ulrik knäböjer och aflägger sin trosbekännelse. Dopet förrättas. Clemens står i bedjande ställning. Ansgarius sätter hjelmen på Ulriks hufwud, binder swärdet wid hans sida, och wålsignar.)

Ansgarius.

Wålsignelse med dig! wålsignelse!

Du Jesu Man! du forsets Riddare!

Clemens.

Strid manligt för din lidande församling!

Var oss ett stöd! — Kom i min famn, min Son!

(Alla tre omfamna hwarandra.)

Ulrik.

När hornet skallar och till tinget bjuder,
Jag inför folket träder upp med er.
Jag vet, att eder väntar intet godt;
Men kommer böden, och mot hjertat syftar,
Så vill jag gå emellan er och böden.
Med udden af mitt nya riddarsvärd
Jag brinner att mitt ringa namn få skrivas
Uppå ett blad i lifwets gyllne bok.

(Han nedfäller hjälmgallret.)

Ansgarius.

En himmelsk kraft bor i ditt hjältebröst:
Styr den till ädelt mål! — Jag ser dig åter.

Ulrik.

I solens sten wi se hvarandra åter. (De gå.)

Sjunde Uppträdet.

Tingshed.

Sögar. Sjön i grunden. Flera båtvar ro eller segla mot stränden. Andra hafwa redan lagt till. Männer hwimla om hwarandra, stiga ur sandkorna, draga dem upp på land, och dela sig i spridda flockar.

Bönder uppträda och öfvas stundligt.

Första Bonden.

Du kommer obewäpnad. Hwarför så?
Är du en Christen, eller är du Köpman?

Andra Bonden.

Ej är jag Christen, icke eller Köpman:
En ärlig Swenssk, som du, fast utan wapen.
Jag har ej kommit hit att slåß i dag;
Men jag will tungan desto bättre röra.

Första Bonden.

Ett slag på skölden och ett grepp om swärdet
Ge härligt samljud ju åt Skaldens sång;
De gifwa wigt och kraft åt det, man talar.

Andra Bonden.

Så är din mening: den må wara god.
Jag har den tron, att den, som obewäpnad
Och utan fruktans hjelp, med blotta skäl
Kan röra menskojertan, talar bäst.

Tredje Bonden.

Folk blir här nog. Re'n lysa alla hëgar
Af rustade och sköldbetäckta männer.
Dock största delen vilja höra blott,
Och hålla sig på afstånd, när det gäller.
När nu de få förståndiga beslutat,
Och saken afgjord är, då skria de
I himmels sky, och kulta djupa hål
I sina sköldar, till ett bifallstecken,
Och weta ej, em deras goda bröder
Dömt af dem hufwudet.

Sörsta Bonden.

Ditt wisa hufwud
Kan också sitta löst. Det blifwer hett
I denna dag, om jag mig ej bedrager.

Tredje Bonden.

Hur då?

Andra Bonden.

Godt är om felt; men hwilket folk?
Den wi som broder helsa, kan förråda;
Wår wån kan owån wara, fast han smilar.
På ansigtsdragen tar man ofta felt;
Ty underlig är tiden nu för tiden.

Tredje Bonden.

Ett enda hufwud kunde hjälpa saken —
Knaps! tinget ändadt — wet du hwem jag menar?

Sörsta Bonden.

Du blir ej den, som detta hufwud fäller.

Sjerde Bonden.

God dag! Är Lagman här?

Sörsta Bonden.

Nej; men han kommer.

(Han frammar hans hand.)

Sjerde Bonden.

Släpp, jernram! Hvem har lårt dig klämma så?
Hvem smidde dig den hårda händsken, bonde?

Sörsta Bonden.

Min gamla fader. Gå du hem och lägg dig!
Mjölket har du i din hand.

Sjerde Bonden.

I tungan honung.

(Emund Björnson uppträder.)

Andra Bonden.

Du går så tyst och blek. Säg, är du sjuk?

Emund.

Nej, mycket frisk. Jag tycker mig må wäl.

Tredje Bonden.

Tingsmåsig är du ej. Du söker någon —
Hvem spanar du med dina hemiska ögon?
Will du förråda oss, du gråa fålm?
Hvem söker du?

Emund.

Den du har sprungit för,
Och talar jag, så löper du för namnet.

Tredje Bonden.

Få se, om jag blir skrämnd.

Emund.

Min broder döden.

Andra Bonden.

En gammal rustlig bror.

Emund.

Nej, han är ung:

Som barn han ler, och strålar såsom Gud,
Men frammar hårdt, och slår som tio männer.
Han kommer hit i dag, det har han lofwat.
Ett samntag till, och Emund är förnöjd. (Han går.)

Andra Bonden.

Han yrar.

Tredje Bonden.

Han är kollrig, arma gubben.

Första Bonden.

Förryckt han blifwit på sin Forsalsfärd,
Så säga de, som fluga wilja wara;
Men han är öfwerwis: af idel wisshet
Han synes tolig inför mångdens ögon.
Den sanne wise är en narr på jorden.

Andra Bonden.

Men lagom wis är bäst: ett sundt förstånd,
Som icke spökar, men har klara tankar,
Lär werka mer i dag, så wäl som förr.

Tredje Bonden.

Den gamle Christne spår of intet godt.
Hans wrånga ord om döden gör mig kulen.

Första Bonden.

Håll fårgen, och war man!

Åttonde Uppträdet.

Solke Lagman, Oldur, Orm, i Ulriks rustning,
med slutet hjelm.

Flere Bønder.

Hell, Lagman Solke!

Första Bonden.

Wäl, Ulrik! att du kom! Ditt unga blod,
Ditt friska sinne lærer wäl behöfwas,
Att gifwa lif åt åldrens tröga wißdom.

Orm.

Jag swiker ej. Du har min hand derpå.

Solke.

Swik dig ej sjelf. Lågg tygel på ditt mod,
Och grip ej in med swärd i otrångdt mål,
Så gör du underwerk, du åble Råmpe!

Oldur.

Ur Oldurs innersta du detta tog.
Min Son! Min Son! (Darsannar honom.)

Du höga Asalejon!

Lägg nu i dag en frisk och härlig frans
På mina hvita lockar!

Andra Bonden.

Wakta dig,

Att icke detta unga Asalejon,
Då han nedlägger fransen på din hjesa,
Med ramen trycker dig till jorden ner.

Orm.

Sörj ej, du bonde! Näst bredvid mig står
Den, som ej wiskhet tryter. Jag har styrka.
(Han dösljer sig bland folket.)

Oldur.

Ru styre Subarne! (Till folke.) Han är så kall
Som is i dag. Det älskar jag ej heller.

Folke. (intager sitt säte.)

Jag ser, att spjuten sänkas der på kullen:
De helsa Konung Dlof.

(Basuner höras. Flere Kämpar upptråda.)

Sörsta Kämpen.

Kungen kommer.

Andra Kämpen.

Gif rum för Kungen!

(Allmogen drar sig åt sidorna.)

Nionde Uppträdet.

Ronung Olof, i konungslig drägt, omgifwen af kämpar och Soffolk. Sonom följa på något afstånd Ansgarius, i högtidskrud med korset och stafwen, Clemens Monitor, Alrik, i sin nya rustning med nedslagen hjälm, Munkar och många Christna. Lagman Solke refer sig jemte Bönderna. Ronungen intager sin stol och helsar folket, hwarefter Solke åter sätter sig.

Ronung Olof.

Din Ronung helsar dig, o Swea folk!
Från stolen, der han sitter med bekymmer;
Ty icke deljer jag, att denna spira
Mig tung är worden i de fista dagar.
Jag mins den tid, med wördnad jag den mins,
Då det war lifwets stolthet Ronung heta
För dessa länder och för dessa männer;
Då striden war det friskaste på jorden:
En ren och ljudfull storm, som förde åra
Och seger hem på sina starka wingar; —
Då friden war det lugnaste på jorden:
En helig gudaro på segrens bådd,
Af fångens klang och sagans trollningsstaf
Ej söfd, men weberqwickt till nya bragder.

Oldur.

Du talar om en hårlig tid, o Ronung!

Konung Olof.

Nu är ej strid i Sverige, icke frid:
Ett sorgligt mellanting, som fräter tyft
Ur rikets kropp des äkta lif och kärna.
Det går ett ledsamt spöke kringom landet,
En farlig twinsot, som des styrka stjal.
Vårt goda gamla har uppblandadt blifwit
Med nya läror, nya tänkesätt,
Och usel är den samdrägt, deraf kommer.
Nu will man wäl, att jag, som Konung är,
Skall gå emellan, lyfta upp min hand,
Och bjuda lugn mot makterna, som kämpa.
Men ho, som drifstar sig att lägga handen
På det Gudomliga, på Gudars verk,
Han drager handen lam och fall tillbaka.
Jag hwilade. Med stilla råd jag sökt
Att länka hop, hwad sönderbrutet war,
Och wäntade mer läkeDOM af tiden.
Den mannen, som här står, Ansgarius,
Från Södern kommit hit med annan lära,
Förkunnande en okänd, högre Gud,
Om hwilken för blott dunkla sagor hördes,
Som sakta windar från aflågs land:
Man wiste icke, hwarifrån de kommo.
Han fredligt wandrat inom denna stad,
War borta, återkom och lärde många
Sin nya wishet utan wäld och swef.
Ej trodde jag, att denna mannens sinne

Var ondt och widrigt, att han wille hwiska
Dß döb i örat; ty hans lif war fromt,
Och sanning lästes i hans öppna panna.
Jag älskat honom, och hans gudatro
Oskylbig trodde jag, som många andra,
Och säger icke nu, att jag bedrog mig.
Men jag har hört och funnit med bekymmer,
Att folket rotat sig i hat och iswer
Mot Biskop, Prestler och den Christna tron:
Anlagelser, förfärliga och swära,
Kringlupit länge ifrån mun till mun,
Som röra brott mot landets wål och folkets.
De hafwa manat mig, som landets fader,
Att fatta rättens swärd och undersöka,
Hwar skulden ligger, fria eller straffa.
Här är jag kommen. Swaranden är nära.
Statt upp af stolen, Lagman! låt din klagan
Högt talas ut, att widt den spörjas må!
Och, Nordens Gudar! jag åfaller er
Om wisshet nog, att rätt i målet dömma,
Och så om kraft, att föra ut min dom!

Solke. (uppreser sig.)

Hell dig, o Konung! Hell vårt gamla Sverige!
Dom öfwer den, som stämpelar dess förderf!
I folkets namn jag under Gudars himmel
I deras åsyn klagar Bissen an
För brott mot våra Gudar, våra lagar,
För brott mot mensklighetens helga bud,

Och frågar högt med oförtächta ord:
Var du ej den, med dina tjensteandar,
Som satte Björkö stad i eld och brand?

Ansgarius.

Swab skall jag tala? Jag står obewäpnad,
Af fjöldars mur omgifwen, på hvars tinnar
Mig spjutens helsa med mång tusen dödar.
Har ej min lefnad talat till min fromma,
Ej något ädelt verk min ofkuld wittnat,
Så frålsa heller inga ord i dag.

Men på din fråga, Lagman! will jag swara:
Den eld, från mig gått ut, har ej förtärt,
Men lyst hugswalande i nattens mörker
Med stilla stjernglans öfwer Björkö stad.

Oldur.

Du stilla suttit: ej med egen hand
Du brott begått: re'n kan du wisa den
I höjden, menar du, och fri dig swärja.
Men utur djupet af ditt slutna bröst
Ha brottens själ och tanka alltid flutit,
Och dina tjenare, de swarta Munkar,
Begärligt fattat winken, och fört ut
Det hemiska verk; dem du har tänkt och welat.
Oskyldig heter du: inswept du står
I helighetens fagra sken och mantel,
Med hjertat svart af lömskt förråderi.
Men nu wi kommit rånkerna på spåren,
Och mångdens ögon börja öppna sig,

Som förr förblindades af glansens strålar.
Med mörka gåtor du dig mer ej reder;
Ty folket söker sanning, kräfwer sanning
Och klart bewis: med wittne jäfwa wittne!
Kan du det ej, så spar din tungas ord:
De äro ugglerop wid middagstiden.

Ansgarius.

Mitt rop är swagt, och det kan öfwerlarmas
Af wapensorl och buller. Jag är tyft;
Men blodets rop från jorden tiger icke.

Solke.

Stån fram, I männer, som wid templets brand
Dillstädes woren och des upphof kännen!
Aflåggen här ett högljudt wittnesmål:
Förkunnen sanning: med en trogen mälning
Brännmärken mannen, som med sackans eld
Wår gudawigda stad förbränna wille
Och öf begrafwa i des aflas glöb.
We den, som far med eld i fridens städer!

(Wittnen framkomma.)

Första Mannen.

Mig skådar Dden. Jag will tala så,
Som stod jag wid hans höga stol, som wittne
Inför Einheriars och Asars dom.
En Prest det war, i swart och fotsid låpa,
Som sacklan bar och tände huset an.
Så widt jag anletsdragen fatta kunde,
Så sutto djupt hans ögon, kal war hjesan;

Men ifrån nacken hängde swarta lockar,
Huggormar life. Wildsint war hans blick:
Hans ansigtshy war ful, som rostadt jern.

Andra Mannen.

Wild som en hungrig gaml.

Tredje Mannen.

Men hwarifrån

Han kom och hwart han for, wi icke sågo;
Ty som ett wäder flög han hastigt fram.
Men att han Christen war, på dragten syntes,
Och allt hans skick, som gerningen, förrådde
Den art och slägt, hwarur han sprungen är.

Solke.

Om han ock ombytt dragt och sig förwanblat,
Så mycket menskomakt förmår, jag spørjer,
Om på hans uppsyn än I honom kännen?

Andra Mannen.

Oh, mycket wäl. Den leda afgrundsilden
Jag skådar när jag will för mina ögon.

Tredje Mannen.

Den, som en gång ett sådant wildbjur sett,
Ser det i mörkret likasom i ljuset;
Ty der som kroppens ögon icke se,
Der gripa själens blickar föremålen.

Ansgarius.

Lås der i deras anleten, som stå
Omkring sin måstare. De äro få,
Men trogna, rena. Du skall se och båfwa.

Skuldens öga hafwer blida strålar
För den, som skuldfri sjelf och menlös är;
Men för den arga har det skarpa pilar.

Första Wittnet.

Bland dessa fins han ej.

En röst.

Se der, se der!

En annan röst.

Här är han.

Oldur.

Fram med honom! Gripen bostven!

(Bänder löpa af och an. Wapen båna.)

En Bonde.

Han flydde, Konung!

Solke.

Du är skamlös, bonde!

Som icke styr din egen nesa röja.

Konung Olof.

Fort, Kämpar! följn nidingen i fiäten,

Och fören honom fram för Kungastolen. (Kämparne gå.)

Oldur.

Du skiftar färg och tiger, store Biskop!

Ditt hustruud tynges ned, och gyllne mößan

Dyds sitta löst.

Ansgarius.

Jag rolig är och glad,

Liksom en son på hulda fadrens knå,

Och mina bröder, belande mitt öde,

Har jag omkring mig midt i farans famn.

Men den, som styr mitt ansigte i dag,
Som bakom smyger och sig undandöljer,
Han är min fiende, en lögnens ande,
Om och han klådde sig i englars drågt.
Ståndaktigt jag hans brödraskap förnekar.

Konung Olof.

Må denna sak ännu en stund få hvila,
Tills mina kämpar hinna återkomma.
Låt höra, klagande! din andra klagan,
Om du dertill dig så befogad finner.

Folke.

Ånsgarius! jag nu anklagar dig
För wårre brott än brand, för barnamord,
För mord på barn, som foswer. Det är rysligt.
Du skickat ut en munk —

Owinnan med barnet. (uppträder.)

Tyst! Lagman, tyst!

Snabbt löpa dödens ord från dina läppar.
Du grymme Folke! slut din mun igen,
Att ej en lögn på dina gamla dagar
Må andas dimma på din åras spegel.
Se detta barn, som onda anden dränkte,
Som stendödt för jag bar på denna arm,
Det har han uppväckt med sin gudahand —
Hör, folk!

Det har han uppväckt med sin gudahand.
Lif är hans namn, och jag tillbeder honom.

(Hon nedfaller och omfattar Ånsgarii knän.)

Oldur. (till Solfe.)

Den qvinnan, fruktar jag, wår sat förstör.
Ser du de Christnas hop, hur fort den wårer?
För qvinnan bort! Hon kan förleda många.

Solfe.

Ur wågen, moder! lemna detta rum.
På Swears ting får ingen qwinna wara.

Owinnan.

Försök att från den helige mig slita:
Du känner ej en moders himlakraft,
Om du kan tro, att leswande jag släpper.
I wiljen mannens röda hjertblod skåda;
Framför hans bröst skall jag ett pansar bli!

Knäpp dina händer kring den Guldes hals,
Mitt lilla barn! håll fast och båswa icke,
Om spjutens uddar söka sig en wäg
Igenom dig till den förföljdes hjerta.

(Barnet omfamnar Ansgarius.)

Nu, böblar! allt är redo, Kommen nu!
Wi dö tillsammans. Jag will gerna dö;
Man sofwer ljust wid helga männers sida.
Och se'n — Guds finger, som på fåstet blå
Har målat stjerner och de ljusa wågar,
Skall doppas i vårt blod och dermed skrifwa
På himlens stora, öppna minnestafå:
„En Qwinna med sitt barn och en Apostel
„De Swenske mördade på Björkö hed.“

Och hela werlden skall den skriften läsa.
De onda englar skola le och säga:
„Derföre prisas må de tusen männer.“
Men Gud, som skref det, wet hwad det betyder.

Ansgarius.

Du ädla Moder! gå med frid, jag beder.
Förskona dig och detta fromma barn!
Din kärlek mera än din hjelp mig gläder;
En öfwer mig en hårlig kraft går ned,
Som högt uppöfwer jordens gräns mig lyfter.
Will Gud min död, du kan mig ej bewara;
Men ämnar han min swaga lifstråd spara,
Jag oförbrännlig skall i elden stå,
På spjutens uddar som på blommor gå.

Owinnan.

Du hjuder, och jag lyder. Du är helig —
Men öfwer mina tårar sjelf jag råder,
Och jag will gråta jordens hjerta mjukt:
Ranhända då att menstohjertan lenas.

(Hon går wördnadsfullt åt sidan. En hwit dufwa swäfwar öfwer Ansgarius.)

En Bonde.

De onda tecken komma. Ser du fogeln,
Som fladdrar der med sina hwita wingar?

Oldur.

Lägg pilen på, skjut olycksfogeln neder!

(Bonden spänner sitt armborst, lägger pilen på och syftar. Oldur rycker af honom bågen.)

En ewig måttning! — dufwa! du är min.

(Han skuter bom.)

Fördomda, skrumpna hand, som icke duger!

De spåda duftvor håda mig i synen.

Du är för gammal, Oldur! du bör dö.

(Han kastar armborstet ifrån sig. Dufwan höjer sig sakta och försvinner.)

Orm. (sakta framsmygande till Oldur.)

Hwad lider werket? Får jag hugga snart?

Mig bränner swärdet.

Oldur.

Håll ditt swärd i skinet

Annu en stund, men hämta boken fram!

Jag pröfwa will, hwad den kan werka.

Orm.

Boken?

Åh, bort med sådant fram! När såg du wäl,

Att någon kom med böcker fram på tinget?

Gif mig en wink, när du behöfwer swärd.

(Han döljer sig åter.)

Oldur.

Det swindlar för min syn. Hwad sade han? —

Upp, Sagman! tala mer!

Solke.

Hwad synes dig,

O Konung! (Till Oldur.) Tala du! Mig tryta orden.

Konung Olof.

Jag dömmar ej, der intet är att dömma.

Oldur.

Håll, Kung! och dig betänk, det råder jag;
Att gåcka Swear så, det duger icke.
Dch jag upplyfter här mitt bleka hufvud,
Som ej förgåfves hwitnat under mödor,
Erfarenhetens syster — fastän nu
Allt gammalt flys och ratas — och bedyrar,
Att icke jag och denne Christne mannen
Gå båda fria, lefwande, af tingen.
Hit är han kallad, att till rätta stå;
Det skall han ock, så sannt jag Oldur heter,
Dch ännu Swenskar lefwa. Dom skall gå
Ur annan mun, om icke du will dömma.
Till trådet's rot är blanka yran satt.
Ej båtar återgång: här huggas skall,
Dch trådet stupa eller bilan springa.

En Bonde. (Swänger sin hillebård.)

Friskt lif, I Männer! hvarför sofwen I?
Wi sope ren de gamla Gudars boning.
Jag färdig är att första slaget slå.

Ulrik. (bryter sönder hillebården.)

Erfört är ditt wapen. Skaffa dig ett bättre!
Bet, ekens rot står djupt i jordens famn,
Dch på dess krona hwila himlens stjernor.
(Upplopp och strammel af wapen i grunden. Dofwa stridsrop.)

En gammal Bonde.

Jag kan ej fitta långre hår och tiga:
Af fasa refer sig mitt glesa hår,

Förderfvets storm mig blåser kall på hjesant.
Hör, Kung! han susar hemst omkring oss redan:
Han kommer — än en stund, och hatets wigg
Will hålla gråslig skörd ibland oss alla,
Och de, som öfwerblifwa, få ro hem
I bräckta båtar uppå blodets böljor.
Spar landet, Konung! lyfna till min röst:
Föraktlig syns mig ej de Christnas Gud;
Hans wälde är kanhända ej så ringa:
De lugna strömmars kraft är alltid stor.
Jag märker ock, att frigare ej felas
Bland Christenhetens stara, som här står.
Det är betänkligt, kan bli ryfligt, Dlof!
Stilj då de brusande, de wilde floder,
Att de ej öfwerfwamma — Stilla dem! —
Bjud twenne Kämpar framgå, en för Asar
Och en för Kristus! Låt dem enwig hålla!
Ställ domen till de mäktige deruppe;
De weta bäst, om denna unga Gud
Är hårlig nog, att med dem sammanwara,
Och jemte dem wår dyrkans offer få.
Bed Gudarne, att de i swården bo,
Dem styra till rättfärdighetens seger!
Om först den Christne stupar, blifwe då
Hans Gud och Prestes jagade ur landet!
Men faller Asars man, så böje wi
Oss wördnadsfulla för den ljusa Kristus,

Och låta honom med de sina bo
I våra bygder med en helig ro.

(Folket, som under detta tal stillat sig, gifwer tillkännua sitt bifall.)

Ronung Olof.

Det ligger wisshet i det råd, du gifwer.
Vi följa det. Anktagelsen förfalle!
Den stora lotten må af Gudar dragas:
Ens blod må rinna, för att spara allas.

Ansgarius.

Gud styre striden! Jag är nöjd dermed.

Ronung Olof.

Rum för de sridande! En Fjeldborg
Dmgifwe dem! Gån, Kämpar! ordnen folket!

(Kämparne gå. Allmogen ställer sig i ordning. Wäpnade, högwärte Bönder uppställas framföre i fyrkant, med hopslutna fjöldar och höjda spjut. Ansgarius intager med de Christna en nära belägen kulle, der han kan åskåda kampen. Eldur wintar Orm, och talar i hemlighet med honom.)

Ronung Olof.

Jag frågar: ho will kämpa Afsars kamp?
Hwem will för Christenhetens gudom strida?

Ulrik. (uppträder inom fyrkanten.)

Mitt lif för Kristus!

(Han ser mot kullen. Ansgarius. sträcker koret emot honom.)

Solke.

Hwilken dystre kämp!

Oldur.

Han fulen är och mörk, som midnattstimman.
Swagt glimmar korfets stjerna på hans bröst:
Hon blekna skall för solens gyllne stråle.

Orm. (framgår gent emot Ulrif.)

För Swears Gudar drar jag Asaswårbet.
Wälkommen, gose! till en lustig böd.

Ulrif.

Du djefwul! håll! hwar tog du dessa wapen?

Orm.

I fädrens wagga fins mång hårlig ting.
I stora smedjan, der jag dessa hemtat,
Går bälgen friskt: guld flödar der som watten;
Och den, som hamrar, får du fråga sjelf,
Då du i dag ned i hans werkstad träder.
Jag wisar wågen med det hår. Se upp!
Ett slag: så är du strax wid porten, dåre!

Ulrif.

Gack in förut, och bår i jorden åter
Det wigda gods, du stal ur hennes djup!
(De kämpa. Orm nedsfaller på knå för Ulrif's swårdsbugg.)

Oldur.

Du segnar, Son! har du ej merg i benen?
Du är en niding, eller Dden wred.

Ulrif.

Du är ej sårad.

Orm.

Nej!

Ulrik.

Så res dig då!

(Striden börjar håstigare. Under den ser man en af de bortskickade Kämparne framtråda för Konung Olof. Bland folket märkes en stark rörelse. De slita ett svart tygstycke fins emellan, som ömsom swajar i wädret, ömsom nedryktes och under ropande sönderriswes.)

Kämpen. (med en stik af en svart fåpa i handen.)

Den swarte mannen war oß obegriplig.
Förgäfwes, Konung! sökte wi fring ön.
Wi återgingo: strax war Presten med oß,
Lifsom en aiftonflugga, lätt att se,
Men swår att gripa. Nu, när denna Kämpen
Med rasel föll på knå, då flydde han;
Wi följde, funno intet — blott hans fåpa.
En del af den här jag i handen qwar:
Det öfriga du ser i folkets händer.

Konung Olof.

Wålan! hans stund är kommen. (Kämpen går.)

Ansgarius och Clemens.

År Gud, wår Segerherre!
Helig, Helig

Ulrik.

Gif dig, Kämp!

Såg mig, hwad heter du?

Orm. (som håstigt anfaller och fårar Ulrik.)

Mårk, Ulrik är

Mitt namn i dag.

Ulrik.

Det war din sista lögn!

Orm. (i det han stupar.)

We! jag är dödd. (Han ger upp andan.)

Oldur.

Och Oldur lefwer än —

Blob af mitt blod — Dhamnadt skall du flöda?

Och tidens natt är kommen. Gudar! Gudar!

Har jag ej jern? Finns ingen dödd för mig?

(Han rusar öfver swärdet, som ligger bredvid den slagne Orm.)

Ulrik.

Än finnas dödar nog. En ger jag dig;

Förlåt mig, om det swider. Känn din Son!

(Han nedkastar hjelmen från hufvudet.)

Oldur.

Du Ulrik? Härlig syn! Nu är jag mått.

Döb! stjal dig wingar, flyg med trötta anden,

Och kasta honom på den öde stranden,

Der minnet flocknar ut.

(Han sticker sig igenom och anfaller Ulrik med det blodiga swärdet.)

Du är ock mogen.

Ulrik.

Nej, Fader! håll! din arm behöfves ej;

Det swärd, som eben tog, har eden löst,

Och jag är fri från löftets hårda skuld.

En ljuflig ro och wällust mig betager.

Mig smeka pulsens slag, så heligt warma,

Lifsom en himmelff mö med rosenmun
Gaf kyß på kyß åt hjertat, sem will fallna.

(Oldur nebbignar mot en klippa. Ansgarius, som nedstigit från högen, håller Ulrif i famnen.)

Oldur.

Sag lutar mitt hufvud mot klippan hård;
Ej hafwer jag son eller wård.
Sag dö. De må spotta på grafwen med hån;
Det gör hwarcken till eller från.
Eh den gamles Wålnad på stjernor går:
Med det ewigas nycklar i handen han går.
De bespottare skola få gråta till slut,
Bedja kraften den höga och nycklarna ut;
Men förgåfves —
Det till himmelen for, kommer, aldrig derut. (Han dö.)

Ulrif. (som nedsjunkit till jorden,
men stödes af Ansgarius
och Clemens.)

Var det min Faders stämman, som jag hörde?
För mig till honom fram!

Ansgarius.

Gud är din Fader.

(Bisfopen ger Ulrif korset att kyssa. Derpå höjer han
det högtidligt upp mot himlen.)

Ulrif.

Hell! höga träd, hwad du i solen blänker;
Hwad glans du widt kring Nordens fjällar ger!
O, hwilken frans, i stenet, som du skänker,
Af stora Konungar jag sitta ser!

De tårar, Gud från korsets armar stånker,
I deras hår som stjernor drypa ner.
Högst sitter Jesu Christi hufvudbona —
Se, kronor buga sig för törnets krona.

Du hjeltebild! som håller fridens fana
Högt fladdrande upp i den klara dag —
Jag älskar dig: vi wandre samma bana;
Ty du har blod på brynjan, såsom jag. —
Och du, Förklarade! hwad jag fick ana,
Du folken skrifwa skall till ewig lag.
Du sitter stön, med jordens glob i handen,
Och heter Frälserman kring frälsta landen.

I skimrande gestalter! Ulriks åra
Är hafwa tåndt en stjerna på er stråt.
I wandren fort — Gud wet hwart det skall båra;
Han måttar lyfta framtidens förlåt.
Gläds, Moder Swea! Herren är dig nära,
Ditt swärd i strid, din lyfta mot försåt.
Fritt lif, ljuf död. — Sött är att dö på palmer,
Och wakna upp wid ljud af helgonpsalmer.

(Ulrik dö. Folk framtränger. Någre knäfalla wid liket.
Andre rycka löf af träden, göra kransar, boppa dem i
Ulriks blod, och betäcka dermed sina hufvuden.)

Emund.

Sök upp din lifja i Guds Paradis —
Du ros bland Kämpar! Hellsa Emunds dotter!

Der ligger Fadren, och här ligger Sonen —
I menniskor! som lefwen och som kommen,
Om någon gång I kännen eder jord
Af skålfwosoten fattas, natt och morgon
Ej weta wågen bort och hem på himlen,
Dch stormen sig förgrymmar — weten då,
Då hafwa skuggorna sig rest med dån:
Det Fadren är, som kämpar med sin Son.

Ronung Olof. (upptager Osburs swård.)

Din Gud, Ansgarius, lär måttig wara,
Som alstrar sådan tro i kämpars bröst.
Jag reder Far och Son två skilda högar:
Plantera korsset uppå Ulriks graf;
Jag detta swård will på den andra sätta.
Helt nära de bredwid hwarandra hwile,
Att deras wålnader i stjernenatten
Må, sittande på hwar sin egen hög,
Hwarandra handen råcka till försoning.

Ansgarius.

Till Ulriks graf hwar afton will jag komma,
Dch från des höjd jag folket lära will,
Att tron är hjeltekraftens sköna blomma,
Att frid och kärlek hör Guds rike till.
Kung! Werldars Gud wi landets wårn besalla;
Han skydde dig, sin kyrka och oss alla!

Täckelset faller.

